

Pere Quart

Poesia empírica

ALBERT

QUATRE

POESIA EMPÍRICA

...
...
...
...
...

PROFECIA

*Ja l'home devorat per l'home en la tenebra
renaixerà la jungla damunt la pols dels murs
i arribaran els dies del lleó i de la zebra
verticals com nosaltres, però encara tan purs!*

P. Q.

PERE QUART

POESIA EMPÍRICA

Pròleg de Joan Oliver

1981

EDICIONS PROA

1001037862

Al frontispici: aiguafort de J. Granyer
(de la Col·lecció «La Rosa Vera». Barcelona, 1950)

Primera edició de 2.000 exemplars
Novembre 1981

© 1981, Joan Oliver, Barcelona

© Aymá, S. A. Editora. Tuset, 3, Barcelona-6

ISBN: 84-209-8021-8

Dipòsit legal: B. 37.431-1981

Impremta Juvenil, S. A. - Maracaibo, 11 - Barcelona-30

D.

D'UNA CONVERSA AMB PERE QUART

COM en altres ocasions, Pere Quart, sempre insegur, em demana que anteposi un comentari al seu nou llibre. Molts dels lectors saben que no li ho puc pas negar. Amb tot, aquesta vegada he acceptat amb una condició: que les meves paraules serien més que mai seves. Perquè jo sol no em veig amb cor de jutjar una obra que és, sens dubte, la més controvertible entre totes les que ha donat a la llum. Em cal, doncs, poder-me apuntalar amb les seves pròpies confessions, les quals, com veureu, no es refereixen pas sempre al recull de versos que teniu a les mans, sinó que molt sovint envaeixen el camp de l'autobiografia íntima i d'altres temes gens literaris. Conversarem, doncs, ben agermanats, asseguts en una mateixa butaca, de cara a un balcó de casa —una casa que no és pas nostra— i a la vista d'un altiu i corpulent xiprer, que ha resistit el pas de les juvenils i alegres hordes forasteres que ara i adés abaten o danyen plantes, bancs, fanals, papereres i altres elements d'un jardinet que hauria d'amenitzar l'accés a la porta d'un immoble de dotze pisos i quaranta-vuit apartaments en un dels quals residim Pere Quart, la mestressa, jo, una gossa i dos ocells de gàbia.

Pere Quart obre la conversa i em diu que ell sempre ha estat un poeta insoluble en qualsevol aigua acadèmica, desavingut amb qualsevol mètode, escola, isme o tendència estètica o ideològica. No és pas que pretengui haver estat original, d'original, diu ell, només en va ser el pecat en el qual, segons que sembla, encara creuen els ben installats mistagogs de Roma. Pere Quart reconeix que ha sofert influències, com tothom; els efectes de les circumstàncies són inevitables. Però com a poeta ha estat un solitari que ha paït els aires del seu temps amb estil personal, vull dir sense caure en servilismes. Aquesta actitud enfront dels oficialismes i els mestratges no l'ha fet pas lliure —cosa impracticable si no és a la Tebaida—, però sí força independent de tota convenció establerta. Un altre factor que ha reforçat l'autonomia de l'home i del poeta ha estat la decorosa pobresa en la qual ha viscut els darrers cinquanta anys. Ça com lla —afegeix— ha tingut la sort i una certa astúcia instintiva, que li han permès de treballar sense gaire esforç en afers que no li desplauen del tot, perquè sempre han estat vinculats a la seva estranya vocació d'amor al llenguatge, a la paraula escrita, als llibres, instruments de convivència i comunicació amb els quals de tant en tant ha pogut expressar allò que pensava o somiava, alliberat de dogmes i de consignes o de baixos, bé que —per què no?— respectables interessos. Poques vegades ha demanat res a ningú. Ha estat, doncs, un home afortunadíssim, vist que, malgrat tot, ni ell ni els seus mai no han passat gana. Al caire de cada trenca-colls algú li ha allargat la mà. I sempre ha tingut una companyia amorosa que ha sabut perdonar-li allò que molt poques dones perdonen: la carència absoluta d'ambició eficaç dirigida a l'èxit en el sentit burgès del mot. Dos importants

propòsits del meu poeta han estat: salvar-se de la misèria (la misèria l'horroritza i més d'una vegada l'ha vista de prop) i perfeccionar el seu ofici, la seva eina, que és un esforç sempre inacabat. Altrament mai no ha considerat el treball retribuït, econòmic, com una forma de vida enaltidora, sinó com una necessitat amb freqüència força emprenyadora. Durant la seva primera joventut treballava gratuïtament; no necessitava diners i escollia feines ben vocacionals i si era possible divertides. Quant a la seva formació, afirma que tot just arribat a la plena lucidesa llençà a la paperera el noranta per cent del que van ensenyar-li a la família, al temple, a l'escola, a la universitat. Per inútil, erroni o nociu. Tot el que sap i estima ho ha après de la vida i dels llibres i per l'exemple dels altres; molts d'aquests exemples han estat negatius però també útils perquè li han ensenyat que no havia de seguir-los. Uns quants, ben pocs, provinents d'amics i companys assabentats i fins i tot savis, li han fet caure benes dels ulls i li han obert horitzons. Tanmateix el nucli de la seva modestíssima saviesa és producte del seny —del bon sentit— i també de l'instint amb el qual ha pogut corregir resultats de l'intel·lecte foraviat. Confessa que ha comès errors i torts, injustícies, no pas per maldat sinó per ignorància, per insuficiències o per feblesa de la voluntat. No ha fet —de bon tros— tot el bé que podia haver fet, i aquesta és la seva gran recança. Això no obstant sap que l'egoisme és una tremenda i necessària força conservadora, sense la qual ningú no sobreviuria. Els sants —i no parla pas dels qui presideixen altars— són escassíssims. La santedat està en raó directa de la feblesa amb què es manifesten les males passions. Napoleó no podia ser Francesc d'Assís, i viceversa. Detesta la filosofia en general, sobretot la teologia l'objecte

de la qual és incognoscible, i també la sistematització de la moral, concepte estranyament proteïforme. De la vida i la doctrina de Jesús de Natzaret, el Just —un cop despullades del mite i de les contradiccions dels textos que han arribat fins a nosaltres i també de les potineres manuclacions a què han estat sotmesos pels buròcrates amb tiara, moltes de les quals són evidents i d'altres han estat denunciades per exegetes independents i objectius— n'ha tret la fe que necessita i una moral senzilla basada en el respecte i a vegades en l'amor envers el proïsme, una conducta que practica, o aspira a practicar, feta d'un sentiment de solidaritat humana, natural en ell —diu— i per tant de poc mèrit. Amb tot, mai no s'ha pogut avenir a rebre resignadament la segona bufetada; no oblida que Jesús no s'estava d'ofendre durament el sanedrí, d'arremetre contra la hipocresia i la riquesa; i que un dia vergassejà materialment els mercaders massa cobejossos. El jesusisme de Pere Quart, devoció que ha mantingut des de la seva juvenesa, ha passat per estats d'aflicció, de crítica, de vacil·lacions i finalment ha desembocat en un antivaticanisme inflexible, que ell considera profundament cristià. A partir dels anys seixanta la seva veu s'ha centrat en la sàtira, el sarcasme i l'escarni contra la classe social de la qual prové. Les seves fòbies són múltiples: la protèrvia, el frau, la impostura, la hipocresia, la crueltat, la traïció, la bedòcia procaç... Aquí el poeta fa un incís i em diu: «Del nostre sistema social abomino especialment la pedanteria dels filisteus de les lletres i la publicitat esdevinguda una monstruosa plaga del nostre temps». Obsessivament s'ha esforçat a no caure en les deformacions ètiques i estètiques que han menat tants homes importants a la corrupció de la intel·ligència, el

do més alt que ens ha estat concedit o que hem conquerit i desenvolupat no sabem com...

Ara la conversa o el monòleg improvisat i per tant desordenat, deriva cap al seu nou llibre, que ha titulat *Poesia empírica* perquè temps ha llegit en un text que ara no recorda, unes justíssimes paraules de Rilke, que cita de memòria: *La poesia no és feta de sentiments, com molts creuen, sinó d'experiències.* En veu baixa m'anuncia que aquesta serà, probablement, la seva darrera sortida en públic i afegeix que el nou recull mostra, en una barreja, potser escandalosa, les seves tares i les seves —dic jo— evidents i reconegudes virtuts. És una mena de testament que confirma el seu escepticisme —proverbial, dic jo— i les seves copioses discrepàncies i incompatibilitats amb el temps i el lloc que li han tocat a la rifa general. Títol aproximat com tota obra d'home, però que li agrada pel seu caire pedantesc. Hi ha en aquests textos antítesis i confusions, dosis d'humor blanc o negre i enginy —ell diu: «el meu suposat enginy»— en breus epigrames de tema divers. I també una bona porció d'autobiografia, a vegades verídica i altres vegades camuflada i alguns cops fantasiosa bastida sobre projectes, afinitats, somnis. La darrera part —que és la més llarga— vol ser una tria de les seves creences, dubtes i repudis religiosos als quals m'he referit abans, resultats de sempre repeses lectures del Nou Testament i de la visió personal de l'espectacle que ens han ofert i encara ens ofereixen els qui ens volen fer creure que han heretat la doctrina de Jesús i que l'administren i prediquen d'acord amb l'evangeli. També hi figura una dotzena mal comptada de peces que no haurien desentonat en reculls anteriors del nostre poeta. «Són un obsequi als meus lectors tradicionalis-

tes», afegeix. Pere Quart assegura que el quadern que avui proposa als seus fidels amics conté els textos més directes i més poc elaborats de tota la seva carrera, però ell creu que també s'hi troben els versos més autèntics i, fins on això és possible, més sincers. Entre els especialment malcurosos assenyala els de la darrera part, impresos, com veureu, en una tipografia més modesta —com si es donessin vergonya de sortir al carrer en lletres de motlle. I encara em diu: «Si vaig escriure aquesta part en vers fou només per raons mnemotècniques». Insisteix sobre el llibre i no s'està de reconèixer que no hi manquen caigudes voluntàries en la vulgaritat i fins i tot en l'obscuritat —una o potser dues—, però se'n disculpa així: «Una cosa és obscena quan es considera no apta per a l'escena; tanmateix tothom ha vist que aquesta aptitud ha experimentat en pocs anys canvis sensorials. L'obscuritat és tan relativa i tan aleatòria com la mateixa moral de la qual prové. En el meu cas l'obscuritat envigoreix la sàtira i la desvia cap a la innocent jocositat». En les peces formalment més maltractades el poeta ha procurat que el contingut aparegués exacte i ben entenedor. En conjunt el llibre és divers i variat, i tortuós. I amb alts i baixos.

Pere Quart reprèn la divagació i em parla de Novalis, nobilíssim poeta i pensador força original en Pollen —fragments literaris i a vegades científics. Arran de la mort de la seva promesa, una noia de quinze anys —ell mateix no passà dels vint-i-nou—. Novalis afirma en algun lloc, romànticament, que la vida és una malaltia de l'esperit, una acció adolorada. Pere Quart s'ha sentit també, sobretot en la seva adolescència, un malalt d'aquesta mena. La decepció del futur poeta va ser precoç. Una sensibilitat massa fràgil i el pes

d'un medi favorable, d'una infantesa feliç i aviciada el prepararen per a la frustració que experimentà en accedir a l'edat lúcida. El xoc va ser sobtat, inesperat. La seva fe religiosa, que havia estat genuïna i apassionada, rebé una ferida gairebé de mort. La gran revelació començà amb la lectura no ja de la lamentable Història Sagrada, sinó del Gènesi en la versió castellana de la Vulgata. El noi es trobava davant uns esdeveniments de summa importància sostinguts seriosament per rondalles infantils i prodigis ridículs. D'altra banda la moral que li predicaven en homilies i lectures prohibia i condemnava el sexe —ja ben posat de manifest— com si es tractés d'un crim, altrament dit pecat mortal i a més deixava entendre que el plaer que proporciona era un parany satànic. En aquell temps el diable i l'infern eren la gran moda. Contra aquelles dues absurdes imposicions només hi havia el silenci dels pares i dels mestres. El noi esdevingué tímid i temorós. S'adonava que els grans procuraven de mantenir-lo en la ignorància, en el dubte, en l'angoixa. «Fins els confessors em feien callar quan intentava d'exposar-los el meu gran problema.» Estàs en pecat, penedeix-te, fes penitència! Aquestes eren les úniques respostes. El noi llegia d'amagat, febrosament i a tot risc llibres que havia descobert a l'infern de la biblioteca paterna. No els entenia. Aleshores es rebel·là en contra d'ell mateix. Es creia un cas perdut, una criatura maleïda, víctima del pecat d'Adam i Eva, un mite en el qual encara creia, però ja no podia empassar-se que el motiu d'aquella terrible culpa hereditària hagués estat la desobediència a propòsit d'una poma —precisament la fruita que menys li agradava. I el serpent amb veu humana! Feia pocs anys que havia rigut tot llegint els contes d'un cert Folch i Torres: De quan les bèsties parlaven... Podia creure en el diable?

Com se'n defensaria? Cinc o sis anys després, ja superada l'obsessió i alliberat dels temors, i quan ja havia conegut el fastigós però insubstituïble amor mercenari, el futur poeta encara deia mig en broma: «Madame Bovary sóc jo! Ral-kolnikov sóc jo!» Pere Quart em confessa que d'aquell temps de lluita solitària li prové, segurament, el seu costum de parlar sovint de la seva persona, en vers i en prosa, com si ell fos la mesura de la humanitat. En bé i en mal. «Al capdavall —diu i somriu— jo sóc l'únic testimoni veraç de què dispo. ¿Qui pot assegurar que coneix de debò un germà, un amic, la seva dona mateixa?»

De llavors ençà els conflictes no han deixat d'acompanyar Pere Quart. Les grans preguntes essencials no ha sabut pas contestar-se-les, ni amb l'ajut dels llibres. «Naturalment», diu ell. Les inquietuds de naturalesa diguem-ne transcendent, qui les pot vèncer? Amb tot, durant llargs períodes de la seva existència les ha oblidades. Perquè pensa que, en definitiva, és més urgent viure que no filosofar. Tanmateix, de tant en tant, el guadiana deixa de ser subterrani. I ara, de la seva edat estant, beneeix les reconciliacions que ha celebrat amb si mateix, algunes de les quals han estat ben duradores i li han permès de fruit amb moderació del present i abandonar-se a l'esperança. Sota el mal temps s'ha refugiat en la ironia que és la sal —diu ell— que ens preserva de la presumpció i fins i tot de la degradació. També s'ha complagut en els somnis agradables i en els bons records antics o recents. Els bons records, pensa ell, són com somnis verídics, viscuts i ens ajuden a sobreviure, sobretot en la vellesa. Però la salvació es troba en l'amor compartit, una necessitat preeminent, essencial: l'amor ens redimeix de la soledat, anuncia de la mort, una mort lenta i conscient, que ens fa pensar

massa en l'altra. Quant a l'amistat, confessa que és un bé preciós, però més fàcil de contreure que de conservar. Aquesta ha estat la seva experiència. «Sartre —em sembla que és Sartre— diu que l'infern són els altres.» No n'hi ha per tant! Perquè els altres també són una font de compartició o de pietat —o d'admiració sense enveja. Tant sobre l'amor com sobre amistat ha de dir que quan no passen de sentiments resulten agradosos i no pas difícils, però la prova de foc per a l'un i per a l'altra es troba en el sacrifici que en un moment donat ens exigeixen.

I no oblidem les bèsties —diu Pere Quart—, sobretot els gossos que ell estima i enveja per l'instint que els permet sense gran dificultat de viure i campar-se-la, feliços. El poeta sempre ha cercat llur companyia. Sembla que en els països anglo-saxons es comença a parlar dels drets dels animals, la qual cosa significa que finalment l'home se'n considera un germà —un germà afavorit pels atzars de l'evolució. Ja era hora! Aquí Pere Quart s'estén sobre el seu interès pels cavalls i pels ocells, també pels conills, les llebres i les perdius, dels quals fa seixanta anys —mea culpa!— fou un perseguidor i un assassí sense entranyes. En altres ocasions ha parlat de l'èxit de l'instint i del fracàs de la intel·ligència i per tant de l'home. Declara i lamenta que el seu afany d'aprofundir en la coneixença de si mateix l'ha menat a una singular consciència de culpabilitat. «M'explicaré —afegeix—; en moments de depressió m'he sentit i em sento responsable del fracàs de l'espècie, molt més que aquest, que aqueix i que aquell altre, és a dir, de la gent que se sobrevalora per manca de lucidesa o excés de vanitat. Potser per dissort, la meua perspiciàcia en aquest camp és, de tan aguda, malaltissa. Diuen: estima el proïsme com t'estimes tu mateix... Bé,

provem-ho. Però si resulta que tu a penes t'estimes, que algun cop arribes a odiar-te... Què cal fer aleshores? Ara i adés he provat de dissimular-me a mi mateix aquests extravagants pensaments amb l'amor del joc, com qui intenta un impossible retorn a la innocència. Altrament considero el joc com un element importantíssim en la vida dels homes, éssers juganers per naturalesa, tant com els animals dits inferiors. ¿No heu contemplat mai, a la TV, com juguen les llúdrigues mentre es banyen? Tota una lliçó de gràcia i de joia. Sí, l'home per acorralat que es trobi, continua sentint el gust i la necessitat de jugar. Per això mai no he deixat d'escriure versos simplement jocosos.»

Com veieu Pere Quart és força xerraire. La seva vèrbola l'ha allunyat, altre cop, del tema que havia de ser l'eix d'aquesta conversa. Ara provo de tornar-lo al bon camí. Ell mateix, en concertar l'entrevista em va dir: «Necessito justificar-me davant els caríssims lectors, és a dir, no ben bé davant, sinó a través del mirall, que ets tu. Ajuda'm. Poesia empírica és un llibre tan desigual! Per això has de dir que t'he dit que diguessis que la poesia —ara més que mai— no em sembla tant important com els poetes creuen. Segons Plató la poesia és una imitació de la realitat, més encara cal que participi en la veritable realitat. És per això que el filòsof considera dolents els poetes que la defugen i que ara són els més. Plató els anomena mentiders. I són els mentiders aquells que han de ser expulsats de la seva República».

En llegir-li algunes de les notes que he pres de tot el que ha dit fins ara, Pere Quart reacciona i reconeix que ha divagat massa. I resol rescabalar-se'n. I cenyir-se al cas sense allargar gaire més un pròleg que podria fer-se feixuc.

Reprèn, doncs, el fil: «Escolta'm bé, si et plau. Jo mai

no parlaré del miracle —o del misteri— de la creació poètica. Res de creacions ni de miracles. ¿Hi ha algú que s'arriba a creure un creador? Jo sóc un compositor, un conjuminador i encara gràcies. No hi ha miracles i els misteris són tan misteriosos que no afecten cap persona normal. Si un dia se m'escapés una pallassada semblant correria a fer-me mirar per un psiquiatre, si hi cregués. Tampoc no m'agraden les filosofies o filosofismes lírics. L'única filosofia que puc entendre és també l'empírica. Conten que Hume, el filòsof escocès, va dir: *Llenceu a les flames tots els tractats de filosofia que no consideren que la ciència de l'home deriva primordialment de l'experiència i l'observació. Aquesta dita suposo que és apòcrifa, però la trobo encertada, i això és el que val*. Aquí Pere Quart reflexiona uns instants i afegeix: «És possible que els meus Quatre mil mots continguin uns quants exemples de poesia pretesament filosòfica, però fixa-t'hi bé: mai no hi manca la compensació d'uns grams de causticitat que desvien el tema cap a la paròdia». Pere Quart voldria que el seu quefer poètic fos estimat només com una mòdica expressió del pensament d'un home del carrer, no inculte i preocupat per la seva aventura personal en contacte amb la dels seus semblants i amb les circumstàncies que el condicionen i sovint l'exciten; una poesia que només aspira a ser catalana i per als catalans, pocs o molts. «La lírica sublim d'ambició universalista, que permet de somiar estúpidament en els excelsos i ultraburgesos favors de l'inventor de la dinamita, no és i mai no podria ser del meu braç; no dubto que els déus em van deslliurar d'aquest perill ja en el moment de la meva naixença.»

Després em diu que ha remarcat que gairebé tots els poetes confessen que són incapaços de definir la poesia. Pen-

sen que crítics, assagistes i filòsofs ja ho han fet prou i massa i aquesta mateixa abundància els aconsella de desconfiar del que n'han dit des dels grecs fins als germànics de testa aproximadament quadrada. «Sí —afegeix—, els poetes no saben què és poesia, però molts d'ells així que bades et colloquen, de paraula o per escrit, el mot màgic, encunyat de fresc: creativitat!» El poeta explica a continuació que ell tampoc no coneix ni vol conèixer cap definició satisfactòria de la poesia, però sí que conjectura allò que la poesia no hauria de ser ara i aquí —i utilitza sense rubor aquests dos adverbis dels quals tant s'ha abusat, i a sota veu em fa saber que el primer que els usà va ser el nostre benvolgut Joan Triadú. Doncs bé, a parer de Pere Quart la poesia no pot ser hermètica fins a la incomunicabilitat, ni avorridora, és a dir, sense centres d'atracció, d'interès, de novetat, de sorpresa. La poesia pot certament presentar dificultats de comprensió, però en aquest cas el mateix autor o un bon exegeta han de poder traduir al llenguatge comú les seves metàfores distorsionades fins a la incoherència grotesca. La poesia que només sona és música barata. Mallarmé, Valéry, el mateix Riba haurien pogut aclarir les foscos, vulgaritzar les exquisideses, precisar les al·lusions dels seus poemes més closos. Però d'altres —fidels a un sobrerrealisme ressagat, pastura d'esnobs— no ho podrien pas fer. D'altra banda Pere Quart mai no ha cregut en l'escriptura dita automàtica, que no és sinó una innocent superxeria, un truc, i sovint dóna més feina que l'escriptura dirigida francament per la raó, en aquest cas diguem la raó poètica.

Si visquéssim en un temps arcàdic, en una societat governada per una justícia si més no aproximada, fórem lliures de cantar les fagedes o els núvols de cotó fluix esfilagarsat.

«Ara no —afirma Pere Quart—. Mira les coses que passen. El vell Diògenes encara cerca l'home i les probabilitats de trobar-lo són avui pràcticament nulles. I Sòcrates és condemnat ara i adés, aquí o allà, a llevar-se la vida perquè ensenya als joves l'honestedat i la llibertat, una moral que pot danyar greument els principis sota els quals prospera l'oligarquia de torn. Si vivim en un país pobre i endeutat fins al coll, conduït per la vanitat inconscient si no per la mala bava o la rapacitat criminal; si vivim —continua Pere Quart— en un món en via de descomposició natural i moral o al caire d'una catàstrofe de dimensions més que planetàries, opino que els poetes ja fem prou quan ens atrevim a escriure versos —afligits, revoltats, sarcàstics o burlescos— i a publicar-los sempre que trobem editor.»

I Pere Quart continua en un altre to: «Com sempre adreço el nou llibre als meus amics, coneguts o desconeguts i segons que sembla més nombrosos del que mai ningú no hauria pogut somiar. Espero que seran indulgents, malgrat tot. Quant als crítics...» El poeta calla uns segons, com si dubtés, i prossegueix: «Quant als crítics els prego que s'abstinguin de comentar-lo i si pot ser de llegir-lo. Ara recordo que G. Bernard Shaw es va referir als crítics de teatre amb aquestes curioses i dures paraules: "Els crítics veuen allò que cerquen, però no s'adonen d'allò que tenen davant el nas..." Potser parlo massa fort. Que em perdonin aquells crítics o periodistes que en tantes ocasions han estat gentilíssims amb mi i tan benèvolos en valorar la meua obra. Voldria que es fessin càrrec que en el cas present em domina el temor. El fet és que desconfio de la mercaderia que porto a la fira. Sóc jo el primer crític criticaire. Tanmateix a la meua edat no em convenen els disgustos i encara no em puc morir perquè algú

molt estimat així ho desitja i ho necessita. Una rebotada em faria mal. I un comentari de simple compliment dels qui em respecten per la barba o pels encerts que hagi pogut tenir en els darrers vint-i-cinc anys me l'hauria de prendre com una covarda fugida d'estudi o com un afalac servil, coses per a mi força desagradables. Imagina't que un escoliasta de bona fe i probablement carregat de raó deixés anar un Déu n'hi do per l'edat que té o escrivís que el llibre revela un coratge sense precedents en la nostra poesia i significa una admirable frenada dins la corba descendent que el temps implacable, etc.». Aquí Pere Quart muda de veu i em pregunta, compungit, si crec que serà molt mal rebuda aquesta actitud tan bròfega. I afegeix: «¿No valdria més que esborressis les darreres ratlles que acabes d'escriure?» Confesso que no se m'acut cap resposta congruent. I només dic: Tu manes, germà. A fora s'ha girat vent i el xiprer es balanceja. Pere Quart es posa dret i jo també m'hi he de posar. De bracet, ens acostem al balcó i mirem el carrer. Intentem de distreure'ns amb el trànsit, ara dens i sorollós.

Passen uns segons i sortosament la porta s'obre i entra a l'estudi la mestressa de la casa seguida de la Camusa, la qual remena la cua en senyal d'invariable amistat i alegre submissió. Llavors la mestressa diu: «Dormies o somiaves? És hora de dinar». I aquesta veu tan clara, tan legítima i tan casolanament empírica romp el llarguíssim silenci que —he de dir-ho— ja em començava a pesar.

JOAN OLIVER

I

DEL MESTER

NO GOSO

M'agrada dir les coses sense embuts,
si cal amb patinades
fins al pla de baix.
Quant al despull
me'n fixo els límits jo mateix;
ja n'és hora, sembla.

M'agrada parlar clar força sovint.
I bressolar-me en versos de poc preu
—frívol deport ara i adés—
a risc de perdre barretades.
Ensenyar el joc, les trampes,
l'aspre amb el qual apuntalo el bastigi
a benefici de la meva
sinceritat quasi sencera
i en espera d'un eco
finalment no rebec; el necessito.

No em plau gens d'ocultar-me dins la brolla
—els rebrots que resten
entre tala i tala—
de paraules, paraules i paraules
que no *creen* ni crien
i no compleixen res del que prometen.

M'agrada obrar a ple dia.
Que els altres vegin la rodella
contra la qual disparo
amb bona o mala punteria;
ajupir-me a vegades
i que algú s'adoni
que m'ajupo per veure
quins arbres sobresurten
i quins s'acoten sota el pes del sol
—la llum meridiana denuncia
els qui pretenen créixer de puntetes
i sense arrels,
esnobs o llepaesnobs
que baraten «dretura e claredat»
per oripell, al mercat negre
de la filosofia cursi.

Em plau l'escarn o la insolència
—sovint luctuoses per a mi—
quan les adreço als crèdits,
als prestigis fumosos,
xemeneies com totes acimades.

Compreneu el que em passa?
Provo de dir això i allò,
potser amb escàndol,
de dret en dret, de cara.
No me'n sé estar.

No goso.

COL·LOTGE NOSTÀLGIC A L'OMBRA D'UN TAMARIU

Sóc un noucentista a la vista,
vull dir garantit, dels solvents.
Cerqueu un altre noucentista
al cul-de-sac del mil nou-cents!

*Penso que sou tercer a la llista;
primer i segon són els manents.
(N'hi ha que fan l'avanguardista,
salvats i foixos fraudulents...)*

La resta...

*Tot micos i mones,
meitat robots, meitat persones,
que martellegen murs, no claus.*

*¿Qui empra el qui-sap-lo i el süara
com si rodés el segle encara
amb bellafilles i gueraus?*

*Tot just rematat l'estrambot
us convido, si us plau a un got.
Anís o rom?*

*No, ratafia,
però beurem amb ironia.*

*Com els embriacs d'en nogués?
Gairebé. Si en riba ens veié!*

DIÀLEG ENREVESSAT

Endreça a Miquel Martí i Pol

Tant el diàleg com la dedicatòria són enrevessats. Els primers 12 versos no s'endrecen ni es refereixen al poeta de Roda; són pura fantasia ornamental i pintoresca. Bé que, tal vegada, ara ho sospito, podrien disfressar una nota autobiogràfica, imaginària i falsa, no cal dir-ho, secreció traïdora del meu subconscient.

Els versos no et lleven diners,
diversos disgustos només.

T'odia, irós, un rival:
podria, per poc, fer-te mal.

La puta que té per amant
t'imputa cert plagi flagrant.

Sens mida i amb merda de gos
l'eixida t'emmerda un gelós.

Es riuen del teu pensament
i escriuen que ja no és vigent.

T'envegen la veracitat,
cobegen la pau que has guanyat,

tan lliure i tan pobre com cal
per viure o morir, tant se val.

*Els versos, les meves arrels,
adversos no em són ni rebels.*

*Susciten estima i amics,
m'inviten a somnis bonics.*

*Remouen la immobilitat,
desclouen secrets del passat.*

*Apilen bocins de records,
perfilen deliris ja morts.*

*Com gatges de dies futurs
imatges projecten als murs.*

*M'ajuden a perdre la por
i em muden els fums en claror.*

Tot i que són molts tos afanys
ni mica no ets home de planys...

*Si em planyo no és pas sols per mi,
que el nyanyo tots l'hem de sofrir.*

*La nostra contrada, ja ho saps,
té el rostre ple d'esparadraps.*

L'estranya veïna que put,
ens danya la fe i la salut!

POETA PENEDIT

A Joan Oliver

Ja no vull fer versos bonics,
elaborats com un joiell,
melodiosos de mots rics.
I relligats amb fils antics
i pell de verga de vedell.

Ni destil·lar bells pensaments
amb alambins; com esperits
que entren al tub força calents
i que degoten suaus i lents,
molt aviat enfredorits.

Ja no em complac en aquests jocs
típics de concos de peus plans,
que es consumeixen i estan grocs,
sempre enclaustrats i fent retocs
als rims que tenen entre mans.

No solament perden el temps
en productes tan exquisits
—i més inservibles que els fems—
sinó que es danyen els sentits
i el seny, si es tenen, tot ensems.

Parnassià, deixa el mester.
Desa la ploma i el paper.
Subhasta quincalla i pintura
o *crea* dissenys de cendrer
i així també fotràs cultura.

ELS EUFEMISMES

*Veig que els eufemismes no els blasmes,
bé que sovint semblin covards.*

Fan ofici de cataplasmes,
d'ulleres fosques, de resguards:
les crueses danyen els esguards.

Però...

Jo penso que els poetes
cal que siguin d'antuvi estetes.

Doncs au, emprem bells eufemismes!

Parla d'avencs i no d'abismes.
Dels diluvis diguem-ne aiguats.

I dels terratrèmols?

Sismismes.

I dels crims, com en dius?

Pecats.

Advertiments de les alarmes...

¿I xeringues...

Què?

... de les armes?

VEU I PARAULA a)

A mi, que no sóc cap foll,
l'òpera em sembla una maula
digna només de menyspreu:
*és el càstig que el soroll
de la música i la veu
infligeix a la paraula.*

VEU I PARAULA b)

Els homes som cridaners
amb boques i gargamelles
a l'estadi i pels carrers,
a borsa i en caramelles.

D'altres promouen remors
als temples com a les aules
i al parlament fatxendós.

*Però les veus, missenyors,
no són pas sempre paraules.*

SOCRÀTICA

A J. F. i M.

Interrogaren el filòsof:

—Mestre,
¿quin vici, d'entre tots, és el més digne
de pietat, respecte o amnistia?

El savi respongué:

—Tants en meriten!
Nogensmenys n'hi ha un que compadeixo
molt especialment, fins a les llàgrimes...

—Digues-ne el nom, si et plau.

—Quasi no goso.

—Tots els deixebles t'ho demanen, parla!

—Doncs em caldrà cedir: periodisme.

CRÍTICS

Crítics més que obtusos!
Corre cada soca!
No desfan els nusos,
enreden la troca.

Poetes il·lusos
creuen fer patxoca
pels torts i confusos
gargots d'un tanoca.

No ha llegit els versos,
només punts dispersos
de pròlegs comprats.

I això fa que a estones
somiïn corones
aficionats!

NO JUGUEM!

El llantió dels Jocs Florals
ha tingut poc oli o mal ble
i aquells qui n'han estat puntals
—tret de casos especials—
són mestres en Xiroi Saber.

Sort que uns joves caritatus
no fa pas gaire han engegat
per a foixos, peres i esprius
—i altres que no rimen amb ius—
els Jocs de la Tercera Edat!

EP, MESTRES!

Periodista que és cap de llista
i que publica tot el que escriu,
cal que no badi, que obri la vista,

cal que segueixi la bona pista
segons la moda demofeixista,
densa invasora, tan televista.
Doncs cal que abusi del mot MASSIU!

Si ja ets un mestre de la cultura
i a tanta fama cerques pretext,
cal que conjuris la desventura,
l'oblit fatídic, la greu fractura
que et pot fer perdre vint anys de cura,
que et pot fer caure de tanta altura:
abusa, creu-me, del mot CONTEXT!

PRETÈRIT IMPERFECTE

*Enyorança i recança,
purs mots catalanescos.*
R. A.

Ja en l'antic la tupinada
de mitjancers fills de puta
—i tostemps tan celebrada
pels qui empunyen la batuta—,
i, més tard, la força bruta
d'estrangeres dinasties,
ens van prendre el segle d'or!

I amb ell, de segur, un tresor
d'avortades *poesies*

i *novelles* primoteres,
no d'aventures guerrereres
ni de fets cavallerescos,
sinó vius i picarescos,
i *drames*: tot impossible
i tot en un català
prou madur, pre-fabrià!

Com que l'homenatge és triple
alço tres brancs de llorer
a llaor d'aquells fantasmes,
que no arriben ni a ectoplasmes
i ara ens foren un gran bé:
honor, fama i bon profit
—i l'enveja de Madrid!

Per això llanço al carrer
un bruel que m'ix del cor
entre enfurit i afligit:
Ens van prendre el segle d'or!

LA LLAMBORDA VIBRANT

*A la memòria del Rossend Llates dels anys vint,
inventor d'aquest títol per a un recull de poemes
que no arribà a escriure.*

*A Miquel Bac, poeta dels totxos, de «bellesa
gairebé romànica» (J. M. dixit.)*

Bruit buit frau crim bosc pi vall cim
Or hort nou déu pas coll call freu
Torb vent grau Prim *tros esvorancat*
Suc bruc blat boll rem bot porc soll
Creu clau rang urc zinc te quist goll
Tros esvorancat tom tomb duar burg

Salt rec nas moc baf buf xai boc
Raig maig moll bus fum foc fil fus
Llot llac bec broc *tros esvorancat*
Buc rusc tren tram veu vot brum bram
Rull pèl gat gos llop poll crit clam
Tros esvorancat plat got glop mos

Fill nét llet brou riu rai nit rou
Cop roc trenc cap rei ruc rim nyap
Jaç jóc brau bou *tros esvorancat*
Pa vi pus sang cel sol pols fang
Cor pit cul pet cant ronc béns banc
Tros esvorancat fam fred son set

DONCS ELL PROPOSA LA POESIA TÀCTIL

*La poesia del tacte
o del grapeig, tant se val,
no deixarà res intacte
al mig, dessota i a dalt.*

*Concret, lliure de mentida
l'art del palp és el més viu!
Premeu, manucleu, munyiu
amb pauses però sens mida!*

*Pel cap baix els falta un bull
als poetes de la vista,
guenyos que han perdut la pista
o que tenen brossa a l'ull.*

*Quant als poemes-objecte,
tots de mira'm i no em tocs,
alguns fan riure, en efecte,
però no arriben ni a jocs.*

*No us expresseu amb minúsculs
estris o signes neulits.
Tingueu, doncs, la vista als dits
i a tota la pell i als músculs.*

*Qui gaudeix amb el que veu
és un illús o un tanoca.
Com aquell bonàs creieu*

*només en allò que bom toca
amb mà, boca, sexe: arreu!*

*Ara i aquí, més que mai,
la poesia del tacte
serà un èxit, això rai!
i sobretot farà impacte
entre els minyons del món gai.*

Per uns Jocs Florals
finalment lliures i del nostre temps!

III RESTAURACIÓ

*Sota l'advocació del Serafi Pitarra del Don Jaume, del
Sagarra de tertúlia i alcova i del Fages de Climent
de les quartetes clandestines.*

C R I D A

Ara que tots els poetes,
mestres o no en *Gai Saber*,
sou quitis de lleis estretes
i dels calçotets amb vetes,
els NOUS JOCS DEL VAS QUE PETES,
planegeu a tutiplè.

Des dels dies de la Isaura,
quants trobaires de joc net!

Però de cop ve en Valldaura
i us diu: «Bards, tireu al dret!»

Entremig dels floralescos
no hi vulgueu sagristanescos,
ni clergues celibataris,
ni papistes, ni rendistes,
banquers, sorges o notaris,
ni botiflers dits centristes,
niensors dits ordinaris,
cap marit carca o sever,
ni homes o dones de l'opus
—tant se val actius com dropos—,
ni cap patrici *voyeur*!

Una meuca jove i fina
i només amb mantellina
serà reina del concurs
i un docte i ferm pederasta
mantindrà ben drete l'asta
tan llarga com el discurs.

Que es trobin ara compresos
en els JOCS tots els esplais,
des dels amors dits cortesos
fins els avui ja permesos
fornicis dels mestres gais.

Potser a uns Tals del consistori,
en llegir una «flor del mal»

—com qui diu «flor natural»—
se'ls armarà un cert desori
molt a prop de l'engonal.
Que no es torbi llur judici
davant mots que fan dir uix!
i compleixin bé l'ofici
baldament amb el desfici
se'ls inundi l'entreuix.

(A més, per a folgar i riure,
les peces de tema lliure
i amorós hom les pot viure
davant el públic en llits
amb matalassos de ploma
com els que empraven a Roma
—i molt abans a Sodoma—
els amants més distingits.)

Prou rimes fosques o falses,
s'ha acabat el trobar clus!
Força tall i gens de salses!
Heu d'escandir sense calces
i si pot ésser ben nus!

Poetes i poetesses
no amagueu més amb disfresses
o sota teles espesses
allò que us bull a la sang.
¿Oblideu que la Cultura
ha de ser, com la Natura,

amoral, oberta i pura,
sempre lliure d'entrebanc?

Barregeu odes i espasmes!
Que el SALÓ DECENT d'antany
trontolli de tants orgasmes
sots l'anatema i els blasmes
del senyor Narcís Jubany!

Abril 1978

II

PENSADES

L'EXCURSIONISTA, 1919

A Josep Carner

La goja arriba nua dessota l'hopalanda.
El noi la troba al puig boscós de Montcapçat
i apeteix d'abraçar-la, de sobte enamorat,
però aleshores sent que li cau una banda.*

La bella fa: «Què us passa? Conteu-m'ho fil per randa.»
I el barbamec: «Mestressa, quelcom s'ha desinflat.
Permeteu que m'embeni com un accidentat.
Qui pot amb una cama ballar la sarabanda?»

La fada, decebuda —car tem que és una excusa—,
per tal d'encoratjar-lo mussita: «No duc brusa,
ni camisa, ni mitges, ni calces... Vine o vés!

No et tempto?»

«Em tempteu força, però sóc dels Lluïsos...»

«A contracor, sospito...»

«Em compto entre els submisos.»

Perduts dintre la fosca no es van trobar mai més.

* En aquell temps molts excursionistes s'embenaven els panxells amb una tira ampla de drap. Tothom en deia bandes; a vegades s'afluixaven i quicn.

PASTORAL

*Homenatge a Francesc Vicent Garcia,
al marge del seu sonet LXXVII.*

El pastor Bonifaç, minyó amb poc seny,
cerca debades i tothora es plany.
Les pastores l'esquiven com el greny
que entrebanca llur pas pel viarany.

Ell prou s'afanya, però el seu afany
s'expressa en mots que tenen molt de reny,
poc de senyals d'amor o dolç refrany;
i cada cop que ho prova perd terreny.

Jo li ensenyo un pirop a tall de giny,
mes quan el pronuncia esdevé gruny
i els llavis se li gonflen en un bony.

El mosso, rabiós, de roig es tiny
i unes llàgrimes llança com lo puny,
tot fent: «Recony, jo només vull un cony»!

ESCOLI DEMESIAT

*No guard avant ne membre lo passat,
sols del present estic quasi segur.
Només allò que veig amb claredat
colpeix els meus sentits de vell madur.
Per cap record no amollaria un sou
ni cap desig no em causa il·lusió.
Toco una pell, tasto un palpís de bou,
escolto un cant o ensumo qualque olor.
Tot el que és prop se m'afigura nou,
tot el que és lluny no em fa fred ni calor.
Ací i avui: res més i ja en tinc prou,
demà i allí són mots sense raó.*

*Ja no conec mon dan o mon profit
i dintre meu sovint em diu el seny
que faig camí per un desert, de nit,
però no atenc ni bon consell ni reny.
Res no m'atrau, cap cosa no m'empeny,
m'estimo jo només, d'amor marrit.
Mar, terra i cel fan un posat ferreny
quan mon esguard me'n sembla posseït.
La usura, ai las, no pas el pas del temps,
enferritjà la màquina que em du.
I resto enclòs, barrat pels dos extrems.
Sort que la mort festeja mon cos nu.*

TOT ESPERANT

Van dir que tornarien aviat.
Abans de caure la tercera nit.
N'han caigut més de cent i no han tornat.
Ens detesten.

Potser...

Ten-bo per dit.

I si provessis d'eixamplar el forat?
Martell i escarpra, blau o sangtrait.
Ens prometien sol, no soledat!
Hi ha llumins?
Només un i encara humit.

Doncs au, votem!

I si empatem? Som dos!

Resaré un parenostre al meu difunt.
El teu és un difunt molt peresós.
Tens fil i agulla?

Sí.

Fes-me un repunt

a la boca i així ni veu ni tos.

Però, jo què?

Tu has de callar per punt!

NÈNIA NOTÒRIA I FASTUOSA

La mort és més vivent que la vida mateixa.
Comencem aviat a morir tots els vius.
Ens infesten la sang com el corrent dels rius;
també la del nadó per la llet que el fa créixer.

Si el goig només floreix entre dos sofriments
i la pau es desclou entre una i altra guerra
¿cal implorar socors a la mort que ens soterra
i no rebre amb desgrat els perills imminents?

Germans de l'ample món, cadàvers verticals
encara bellugats pels cordills de la inèrcia,
tot sabent que la mort ens va sempre a l'encalç
¿per què us entremateu com no fan ni els xacals,
al Líban, a Belfast, a Euskadi o a la Pèrsia,
esclaus d'àvols poders o herois d'alts ideals?
Si amb dolor o tot de cop, per vells o per malalts,
a la nit, de matí o potser a l'hora tèrcia,
prou estòlidament ballarem l'últim vals!

La mort és certitud i la vida incertesa.
Benaurat el bajoc que assaboreix, golut,
els aires interins de pau i de salut
com un tast llaminer de la Terra Promesa!

Juny 1980

EL JUBILAT

*Als benemèrits perpetradors dels
Jocs Florals de la Tercera Edat.*

¿Amb què omplirà l'avenc de tanta absència
el jubilat, que no jubila, plora?

A penes suren volves de les cendres
i encara commemoren, més que mortes,
dies bullents de passions actives.

I el temps, què és sinó un espai que roda
i ronda, diuen, com un baldufa
i em conté, sembla, quina collonada,
pensa aclofat al banc dels paralítics.

Fracassen els records, irredimibles.
Caut, l'avenir prepara sols i llunes
cecs per als cecs que ja només preveuen,
ínfims, extints, mundialment ofesos
un fred badall de comiat: la llosa.

Jubila, jubilat! Ara coneixes
la veritat, darrer secret d'un somni.

Certitud mineral, la pols t'espera,
estranyament la teva enamorada!

CONTRA EL CONSENTIMENT

La profanació passa de moda
i és molt de doldre tanta deixadesa.
Hem oblidat l'ofici de la roda
que serveix sempre la mateixa empresa
i alterna l'ombra amb el *protagonisme*
entre els raigs que no cauen mai en cisma.

Companys, ja és hora! Profanem les ares,
les corones, els bancs i les banderes,
la fama fraudulosa de les mares,
els juraments d'amor sense fronteres.
Profanarem, violarem, procaços,
tots aquells nusos que aparencen llaços.

Apa, barrem tants de camins errívols!
Doncs xuclem el cervell dels operaris
intel·lectuals, que a l'atri dels prostíbuls
deixaten *veritats* —jueus o aris;
també el magí de cent artistes frívols
i dels lladres covards o sedentaris.

Contra déus, mestres, filisteus, estetes,
pires, patíbuls, glavis, metralletes!

LES CIRCUMSTÀNCIES

Les bones són primes i escasses,
de males n'hi ha de cent menes.
Provo d'abolir les fallaces
i d'amagrir les massa plenes.
No dreço debades antenes
que em duriem remor de passes
de les que tramunten carenes:
fugen perquè són eficaces.

Avui és Nadal, temps d'estrenes
i em deixen sol les circumstàncies,
encativat entre distàncies,
llibert que enyora les cadenes.
I resto només amb les ànsies
i les irrisibles jactàncies!

¿Qui espera brisa en mars serenes
travessarà deserts amb hienes?

Atzar ¿per atzar no tindries
un bon atzar per a tals dies?

Nadal 1980

NOTÍCIA DE LA VERITAT

Desxifrar jeroglífics és mentir!
La veritat és una malaltia
prohibida; ningú no en pot guarir
perquè no dura ni un sol dia,
perquè no dura ni un segon. És com
un zero immesurable que rodola
cap al buit sense fons i sense nom,
i fosc com una gola.

No sé res més. Pena de mort
a qui en sàpiga més. Ni una paraula!

(Em desaré. Millor que tinguem sort
i que no ens manqui el plat a taula.)

LLIÇÓ MAGISTRAL

Deixeu fer, deixeu passar,
el món camina sol.
L'home fa allò que ha de fer,
no el que pot o el que vol.

Els límits del moviment
barren la llibertat;
i si hom gosa d'escollir
escull el camí errat.

Emperò si ens abstenim
el conflicte roman,
car molts homes som tan rucs
com el de Buridan.

Proclamem el lliure albir
i el lliure albir és fals.
Si fins dubten els sabents
i es queden sense alfals!

UTOPIA a)

Vas de viatge? Cap a on?
*Molt lluny, a l'altra part del món:
una illa rica i feliç,
una república, un país
regit només per la raó.
Increïble!*

Penso que no.

Qui t'ho ha dit?

*Ho he somiat
i vull saber si és veritat.
Els béns allí són comunals
tret dels efectes personals.
Ningú no vol més del que té
car tothom té el que li convé.*

I on cau això? Potser a Llevant?
Tot just puc dir: cap endavant.
Estàs tocat de l'ala?

Un poc.

I com se'n diu d'aqueix indret
on imperen el seny i el dret?
En català té un nom: Enlloc.

UTOPIA b)

No hi ha ningú, quina dissort, a Enlloc!
Puix que només a Enlloc la vida és digna,
digna però impossible. ¿Qui es resigna
a viure on no hi ha espai, és a dir, lloc?
I si he de parlar clar: ni temps tampoc.
On no hi ha espai ni temps tot és benigne!
A Enlloc sols hi ha no-res i encara poc.

EL CONSOL

Un hom sospita que la veritat
—incògnita senyora— és fatalista
i pessimista per comoditat.

Doncs consolem-nos, perquè el fat
tot sovint bada i es despista.

TESTAMENT D'OCTOGENARI

La usura enterboleix la lucidesa?
Ja és àlgida la sang? Doncs si jo vull
haver, per fi, la pau, hom diu, defensa
als qui ens nodrírem, poc o molt, d'orgull,
cal que inscrigui amb les ungles a l'escorça
del roure secular els mots sublims:
«No hi ha bellesa sense amor, ni força
i tampoc saviesa: només crims!»

CANT D'UN HOME

Si el món ja és tan formós...

J. M.

Fóra tan bo que la Natura entera,
éssers vivents i forces en renou,
tot aquest Tot, Senyor, distant o pròxim
a poc a poc tendissin al repòs
i, encara més —parlo per mi—, al silenci
i a la llum indirecta, com de llimbs!

Dolç desenllaç per a la temerària,
tan abusiva lluita universal!

L'home sota el dolor, sota la por!
I per torna només la juvenesa
sovint, massa sovint, pel fat malmesa,

i les fràgils i força fugisseres
fruïcions del cor i de la carn,
que paguem a preu alt tantes vegades.

Catàstrofes en terra, cel i mar,
hàbit gens rar de la natura cega.
Crims terrífics, atroces agonies;
i tanta fam, i els odis i les guerres
amb tanta sang, obra brutal dels homes.

L'altiva iniquitat dels poderosos!

Eina del bé i arma eficaç del mal,
la nostra consciència, quin misteri!
La bonesa dels bons, tan apreuada,
és impotència, covardia, truc?

Em puny el cor aquesta visió
d'un món formós i monstruós alhora!
Sempre per a la mort, per a la mort
tantes naixences, tantes renaixences!

La fe en un Cel ulterior em falla
i el No-res —res de res!— no el puc concebre.
Doncs si és així, deixeu-me que us invoqui:
Senyor ¿per què, afligit o decebut,
no suspeneu el vol de l'Aventura?
Esbravat ja l'orgull de Creador
¿encara us plau sentir-vos responsable
d'una funesta Realitat sotmesa
a les estultes regles de l'Atzar?

Atureu la carrera, el curs, el Temps,
occiu la Mort i no acreixeu la Vida!
Eternitat és goig en quietud,
és Bellesa perfecta, imperfectible!

Us parla un cuc raríssim, ja ho sabeu,
i que es pensa que pensa...

Senyor, misericòrdia!

NO VOL DIR-NE MÉS

*De tant de bé com ha deixat passar
sense treure'n exemple ni profit,
de tanta pietat que no ha exercit,
de tanta carn que no ha gosat besar.*

*Dels dubtes, les errades i de tants
silencis i mentides de covard,
de tant fugir d'estudi i tant fer tard,
de no haver treballat mai amb les mans.*

*De tot el perseguit i no obtingut,
de tot el que perdia pel camí,
de la peresa que l'ha fet dormir
quan tant de més podia haver viscut...*

*Pobre com és havent pogut ser ric
d'amor, de saviesa i de virtut,
només vol dir-ne just el que ara en dic.*

ELIOT ANTICIPA DE

III

CRÒNICA

Amour de la patrie, et de la gloire, et de l'honneur,
de la gloire, et de la gloire, et de l'honneur,
de la gloire, et de la gloire, et de l'honneur,
de la gloire, et de la gloire, et de l'honneur.

Le grand, et le grand, et le grand, et le grand,
le grand, et le grand, et le grand, et le grand,

Le grand, et le grand, et le grand, et le grand,

III

CHRONICA

Le grand, et le grand, et le grand, et le grand,
le grand, et le grand, et le grand, et le grand,
le grand, et le grand, et le grand, et le grand,
le grand, et le grand, et le grand, et le grand.

Le grand, et le grand, et le grand, et le grand,
le grand, et le grand, et le grand, et le grand,
le grand, et le grand, et le grand, et le grand,
le grand, et le grand, et le grand, et le grand.

Le grand, et le grand, et le grand, et le grand,
le grand, et le grand, et le grand, et le grand,
le grand, et le grand, et le grand, et le grand,
le grand, et le grand, et le grand, et le grand.

Le grand, et le grand, et le grand, et le grand,
le grand, et le grand, et le grand, et le grand,
le grand, et le grand, et le grand, et le grand,
le grand, et le grand, et le grand, et le grand.

EDAT ANTIGA II

Vaig tenir un oncle capellà: l'Enric.
Dels tres barons era el més jove,
la resta tot germanes.
Pensant en el destí que l'esperava
la seva mare el decantà
des de l'edat més tendra
als jocs de capelletes amb jesusets i verges.
D'adolescent sembla que fou
ple de vigor, amb ulls d'alarb,
envejós, cúpid, dòcil per càlcul
i molt precoç i curiós prop de les noies.
El meu pare, l'hereu,
mai no havia lligat amb el futur prevere,
el qual de pietós res no en tenia,
ni les ganes.

El germà gran, prou conscient,
veia venir el gran disbarat que es preparava,
però el seu pare, i avi meu,
menaria l'Enric al sacerdocí.
Era llavors costum que un fill
—no pas el primogènit—
rebés ordres majors.
El xicot, negat per a l'estudi,

debades es planyia i rebellava.
(Per la meva padrina, una tieta,
vaig saber que l'oncle,
a un mestre vell
que el castigava amb la palmeta,
desvergonyidament li deia:
«Ja pot pegar, jo no me'n sento!
Vostè sí que es fa mal!»)
L'avi, tossut, de connivència
amb el bisbe de Vic, un tal Morgades,
perseverà en aquell projecte
molt més que temerari.
Una família d'upa i amb cabals i terres,
i prou nombrosa, quasi populosa,
requeria un ministre de l'Altíssim,
guia i exemple per a la parentela
i fins i tot assegurança
—amb misses i pregueres
professionalitzades—
contra l'Incendi perdurable.
Aviciat i consentit,
apuntalat pel nepotisme:
«El senyor Bisbe l'apadrina!»,
la seva barca arribà a port
ara i adés caic i torno a caure
—més d'un cop s'evadí del seminari.
I amb escàndol de mestres puritans
fou perpetrat el sacrilegi.
Un dia gloriós cantava missa.

Flamejà molta cera
entre garbes de flors blanques i roges
—la puresa i l'amor—,
càntics i músiques;
l'orgull i la tendresa o el respecte
de tants parents amics i servidors,
masovers i parcers de les hisendes,
els regents de la fàbrica,
ensotanats a manta
i aquell Sardà i Salvany,
mentor de la família,
integrista integèrrim,
autor d'un petit llibre
que féu molta forrolla
en el qual l'eclesiàstic conclouïa
no menys i ja està bé: el liberalisme
és un pecat mortal.
A l'àpat suculent, de tres passades fermes,
a part els entremesos i les postres,
sota la nau més vasta
dels magatzems del pare,
els murs ornats amb creus i símbols
enaltidors del sacre ministeri,
jo, de set anys,
llavors bonic, cabells de patge,
inaugurava els brindis;
dempeus damunt una cadira
vaig recitar de cor
i amb la veu trèmula:

*Vestit d'alba puríssima
i casulla riquíssima
de sedes i d'or fi,
mon oncle, quin goig feia
quan tots los ulls atreia
a l'ara, aquest matí!*

És tot el que recordo
d'uns versos que escriví cert escolapi,
cec de tan vell i erudit llatinista,
propparent de la mare.

Mossèn Enric va ser un mal capellà,
veritat inconcusa,
planeta previsible.
La culpa no fou seva!
L'avi el deixà tan ric com el mateix hereu
per tal que fos la providència
dels germans o germanes poc sortosos:
va ser una providència
sorda, cega i guita!
Hauria estat bon pare de família?
La mare així ens ho deia,
bé que la seva flaca,
ultra els diners, eren les dones;
en aquest segon punt fou coratjós
i un peoner, cal dir-ho.
Ja mort l'avi
mudava tot sovint de majordona
fins que en trobà un parell de prou xamoses
tan ben plantades com desaprensives,

l'una morena i l'altra rossa,
un ali de sarsuela!
Arrepapat entremig d'elles,
amb carretella descoberta,
transitava sovint per la ciutat.
«Escàndol i vergonya!» feia l'àvia
i els meus pares,
i amb ells tots els parents,
gent púdica i beguina
i en part molt ressentida
en veure que la font de l'oncle
es desviava de la germandat
i de la nebodalla.
I acudiren al bisbe
per tal que li parés els peus
o el que calgués parar-li.
Però el prelat,
còmode i diplomàtic, argüia:
«Mossèn Enric fa força almoines.
Potser són males llengües...»

Tanmateix el pare
del tot mai no hi va rompre
mentre visquè l'àvia.
Passava temporades amb nosaltres,
penedit i esmenat en aparença.
I els nebots, com ens hi divertíem!
Estrepitosament, d'oïda,
feia sonar al piano
valsos i marxas militars,

coblets en voga
als quals posava lletres potineres
i la veu era eixordadora.
En els jocs de jardí ens acompanyava
i ens enardia a fer-los violents,
amb la sotana arromangada.

Per tal com un besavi
va ser cambrer secret del papa,
podíem celebrar la missa a casa,
en oratori o en capella
o en qualsevol estança
sempre que la del pis de sobre,
si n'hi havia,
no fos, de cap manera! un dormitori.

I succeí que l'oncle
em va voler per escolà;
innocentment vaig ser-ne còmplice!
Heus aquí perquè ho dic:
ja ensinistrat en la comesa,
gosà de fer-me confiança
del seu propòsit esportiu:
volia batre el rècord...
Rècord de què? Doncs de velocitat
en la missa resada!
«Serà un secret entre tu i jo»,
va dir-me, murriesc.
El contuberni m'engrescà, cal dir-ho?
Feia prou temps que jo

imaginava històries i misteris.
Però tornem a l'oncle:
ja revestit verificava l'hora
i cap a l'oratori a corre-cuita.
En retornar a la sagristia
pressosament miràvem el rellotge
i ell, exultant i a sota veu:
«Avui un guany de nou segons, apunta-t'ho!»
Els progressos més forts els obteníem
quan celebràvem sense oients,
però la mare, pobra, no mancava
ni un sol matí i ens feia nosa.
Un dia tanmateix a Ciutat de Mallorca
—vam passar a l'illa tres setmanes—
assolírem la marca sospirada:
vuit minuts justos, ho recordo.
A la gran catedral, arran de la badia
ens van cedir l'altar més solitari
i, sense testimonis,
la missa fou esprint de cap a cap.
Ja tot a punt, guipà el rellotge
i es llançà pista avall
com un atleta a La Molina.
Oracions enteres es saltava,
era veloç en moviments i gestos
a l'estil de Max Linder.
L'escolanet el secundava,
servil, enjogassat.
Quan arribà l'*Orate frates*
jo responia a penes

amb un mormol de tres segons
i endavant les atxes.
A l'Evangeli vaig traginar el gran llibre
d'una banda a l'altra
com qui porta una bomba amb metxa encesa!
Finida la proesa
els ulls li espurnejaven
i em premià amb una abraçada
mentre deia: «La basa, qui ens l'empata?
La intenció, Joan, és el que compta.
El mínim dins el màxim!»
(Aquesta magallada sovint la repetia.)

El seu llatí no era ni bàsic,
només llegia sense entendre'l gaire
el del missal i gràcies.
Quan jo en passava el segon curs,
un dia, a taula,
de cop li demanava
que declinés un mot de la cinquena
i ell va fugir d'estudi:
«Fúmer! pregunta-ho al teu mestre,
per això cobra», em feia.
«Mossèn Enric no sap llatí!» clamàvem
tots els germans a l'una.
Per sota el nas el pare reia.
I la mare: «Calleu d'una vegada!
Respecte, nois, respecte!»
Al camp, certs vespres, quan plovia
ens aplegàvem a la sala

i mentre el pare treia comptes
i les dones cosien en silenci,
i nosaltres jugàvem, potser a l'oca
o amb els soldats de plom a guerres,
o componíem trencaclosques,
el mossèn enfonsat en la poltrona,
breviari en mà, resava;
només ho feia veure,
movia massa els llavis i la vista
ara i adés vagarejava
d'ací d'allà, avorrida.

L'àvia, anys després,
caigué greument malalta
a la casa pairal de Castellar.
Una agonia cançonera,
setmanes i setmanes,
la prostrà al llit, tranquil·la,
però a penes lúcida.
Temps de verema, el pare era a les vinyes
i arribà l'oncle amb la tartana nova;
i el tartaner era un pinxo,
potser mig alcavot,
caninament afecte a l'amo.
El reverend entrà a la cambra,
amb una excusa n'allunyà la Rosa,
vella i fidel serventa,
i sigil·losament tractà de fer-se seves
les claus de la malalta,
que ella guardava a la tauleta.

Eren les claus sagrades dels armaris
de ciutat on l'àvia
escondia entre roba adotzenada
els seus tresors en joies,
monedes d'or, els títols
de deute de l'Estat.
Ell ja obria el calaix, però de sobte
la dama es deixondí i endevinava
el brut disegni del seu fill,
a qui d'altres vegades
ja havia denegat, enèrgica,
allò que ara intentava de robar-li.
«Enric, Enric, què fas?
Les claus són meves! Lladre!»
I llançà xiscles, crits d'auxili.
La cambrera i la mare
prou van sentir-los i també nosaltres
que tornàvem del bosc.
Les dues dones
entren al dormidor, desalenades.
I en aquest punt arriba el pare.
Els planys de l'àvia no cessaven.
L'escena fou vertiginosa.
Escorregut, surt l'oncle de la cambra;
per la porta entreoberta la serventa
treu el cap i exclama:
«L'he vist com forcejava amb la senyora!»
D'un cop d'ull el pare
comprèn el cas i butxaqueja:
la mà empunya un revòlver

—un Colt empavonat, de poc calibre—,
ell sempre duia una arma curta o llarga.
Enfuriat, en fred silenci,
encanona el germà;
aquest en fuig cercant una sortida,
es parapeta rera un moble,
després hissa
el nebot de menys pes
i amb ell es protegia.
La mare, com cridava!
«*Antonino*, no et perdis!
per Déu i per la Verge!»
El majordom irromp a l'escenari.
Home robust i rústec,
s'abraça al pare per tal de dominar-lo:
«Serenitat, senyor *Antonino*!»
Mentrestant el culpable
s'escapoleix com una rata,
sense guants, ni breviari, sense teula,
cap al carruatge que l'espera,
cap a la llibertat mal afanyada...

Només el vàrem tornar a veure
el dia que enterràrem l'àvia.
(Una carrossa babilònica,
quatre cavalls,
cotxer i lacais tots a la frederica
—així ho deien.
Una imponent capellanada,
amb llurs brandons els pàrvuls de l'hospici.

Vels negres, levites i copaltes.
Temps tardoral i rúfol,
l'entorn tot era musti:
el parc, els margenals plens de geranis,
les hortes, la pineda.
Ja fora del reixat,
una feixa podia, escandalosa,
adobada de fresc, no amb fems
sinó amb mesquita.
Després, ja al Pla de la Bruguera
la llarga, fosca, lenta
corrua de cotxes i tartanes
—només dos automòbils,
que eren llavors encara una raresa.)

L'oncle havia acudit per força,
cap cot, cua entre cames,
guardat per l'arxiprest i altres preveres:
al preu que fos calia
salvar les aparences i l'exemple
d'una família unida i cristiana...
Mossèn Enric rebia,
untuós i compungit,
condolences servils,
hipòcrites paraules piadoses.
Però els meus pares, rígids, l'ignoraren.
Nosaltres, ja conscients
i sense dir-nos-ho,
no li vam fer ni l'amistat,
tret del petit, cinc anys, un àngel.

*
* *

Mossèn Enric, inoblidable i míser!
Tràgica fou la fi d'aquella vida!
A Barcelona, un juliol terrible,
va caure assassinat per lladres
—incontrolats, en deien,
de fet producte irresponsable
dels poderosos,
en un món fals que encara invoca,
cínicament, Jesús de Galilea.
I caigué a plena llum i amb cruel sevícia,
un cop l'hagueren desposseït de tot,
de la riquesa, el déu que ell adorava.
Una veu cristiana i compassiva,
digué, llavors, a guisa d'epitafi:
«Atzar feliç, drecera redemptora,
ha estat per a ell aquesta mort horrenda.
Requiescat in pace!»

Trobà ben cert la pau.
Ja lliure de vermina
—potser una creu i ossos—
reposa al panteó familiar,
la sola terra que, de tantes,
avui encara em resta.
(Al soterrani
només hi ha un nínxol buit
i de dret em pertoca d'estrenar-lo.)
Teló ràpid.

PRIMERA LLIÇÓ DE COSES IN SITU

—Fillet, mira aquest món amb les muntanyes,
els animals i plantes, rius i mars
damunt la terra —i sota, a les entranyes,
coves i minerals— i en totes parts
quanta esplendor, varietat, riquesa!
I els homes amb llur traça i saviesa!
Doncs, tot plegat, Nostre Senyor ho creà
en sis dies, divina rapidesa!
Sis dies justos!

—Prou que es veu, papà!

UN PRIMER AMOR

Sota el Montcalb, teló d'aquell recés
—setze anys comptava l'hereuet llavors—,
verificà la força del seu cos
dins l'ombrat alzinar sense esbarzers.

Però la sembra, cec instint només
i no completa, causa fou dels plors
de la innocent, i d'un *pecat molt gros*
que calia purgar, deia el confés.

Ella era pura com un lliri blanc
i així restà fins a la prematura
mort que la sort li administrà amb tortura.

Ell, però, encara, damunt pols o fang,
caminà temps i temps a la ventura
amb amors entre cuixes i a la sang.

LA GERMANETA

*Mai no seràs tan bella,
amor meua i turment...*

J. O., 1917

Germana entre germans, tots ells antics.
Fou quan amor i pler són enemics.

Ella gairebé creia en els reis mags.

Els ulls eren rodons i verds i rics,
com dues gemmes vives, com dos llacs.
Grans com a gemmes, com a llacs ben xics,
adés asolellats, adés obacs.

Blanca o morena segons llums i llocs.
Els cabells allisats, nets d'embolics,
fils de claror daurats, però no grocs.
Maduixa gerda els llavis tan bonics,
pintats de pura sang, sense retocs.
Les sinetes, hipòtesi de cecs!

Verge immatura defugia els jocs;
no hi valien ardits, ni crits, ni prec.
Porcellana de mira'm i no em tocs.

La mare, suspicaç, amb afalacs
ens la prenia.

Creia en els reis mags:
dotze anys, en aquell temps, eren ben pocs.

ADULTERI CATÒLIC 1924

*...que si es nuen l'un a l'altre
sota una ombra de verger
fins obliden la memòria
de llur mal i de llur temps.*

JOSEP CARNER

L'oblit del que dura enrera
és com un xàfec ardent
i els deixa buits o els sadolla
del desig que mor i neix:
quatre voltes els sotraga
en la nit rica de temps,
més alentit cada volta,
cada cop més dolçament...

Son i somni els custodien
en llur calma de dorments
fins que els torna la memòria
del pecat d'amor dolent.
L'alba sembra una recança
al cor de l'amant novell
i ella rumia la forma
d'embrollar el seny del confés.

CONJURA I RUPTURA 1939

Des d'un temps d'ella i meu
ve el record. I se'n va,
però retorna sempre,
campanada puntual
que ha perdurat, relíquia,
llegenda viva i certa.

Albes d'hivern i nits
presoneres per càstig
de culpes falsejades.

Abocats al pou mort,
impossible mirall.

Fou un clam de socors
apagat per un bes
mutu, inconcús, un bes
amb fidels humitats
de llengües agredolces.

Era jove l'amor
i tens, impacient.

Cel rogent, pluja o vent?
Terratrèmol, aiguat?
Cega i folla amenaça,
de quin déu secundari?

Volien abolir
el decret de l'atzar,
dues sangs conjurades.

Dreçats contra la por,
contra el fred,
contra els focs
de cèlica arrencada.

No implorem pietat,
clamaven en un repte,
orgull del desesper.
Forgem amb dues carns
una carn delirant
i operant, més potent,
per amor i dolor
que els Monstres, aligots
potser farts d'hecatombes.

Tanmateix l'endemà
sortí el sol. I la lluna.

Fugiren, abraçats,
per un pont llevadís
cap a la mar equívoca.

Però ella caigué
—àngel seu, aigua, set,
divina morenor—
fulminada en secret

pel despit i l'enveja
d'enemics invisibles.

*Supervivent, illès,
sol i vern, ell restà,
ruïna apedaçada
amb els parracs d'un temps
que no era seu del tot.
Heretatge sacríleg,
es deia, es diu encara.*

NOTES DE VIATGE

Hem agafat el tren d'un quart de quinze.

Avions mai, que cauen perquè volen.
On són els globus? Ja no hi ha tartanes.
Els automòbils s'han tornat plebeus
i han esdevingut armes homicides.
Les naus, fora de l'aigua, desserveixen.

Doncs bé, ferrocarril i bon viatge,
que els trens sempre fan via per la via.

Els macassars, recollectors de caspa.
Hi ha rics que malaltegen a l'eslípíng

lluny de palau, de sanatori i clergue;
però també apadrina estrets concúbits.

Fragments de nit fugaços en ple dia,
minerals cirurgies monstruoses.
Mentre el túnel m'enterra em reconcentro;
sóc un extint condret i més que lúcid:
penso en la mort —com Llätzer— ja soferta.
Un exercici edificant, proveu-lo.

Parada, campaneig, pets de portella.
Un intrús amb maletes i camàlic,
que gira cua llestament en veure
que la senyora no viatja sola.
Pregunto a Guida, que és a la finestra:
On som?

A Reus, com el seu nom indica.

Ara els trens llisquen tant que ja no brinden
al viatger l'amenitat, aquella
d'atribuir un estirabot demòtic
al rítmic so, com una lletania,
que abans feien les rodes contra el ferro.

De cop Guida s'alzina, anguniosa:
Saps que avui som dimarts i dia tretze?
Li ha dit el periòdic que llegia
—al vagó és preceptiva la lectura.
Baixarem a la pròxima, doncs calma't!

Les supersticions cal sospesar-les,
puix que la fe és a penes una rifa
i el déu dels acimats, sempre en majúscula,
no es compromet amb els innumerables:
les víctimes, per sort, són de tercera.
Només hi ha déus petits per a la xusma,
franc-tiradors com xirinacs invàlids.
L'atzar cedeix de grat a les catàstrofes
i així es *promociona*, el gran bandararra!

SOMRIURE BLANC, MATERIAL POSTÍS

La desfilada del passat d'un vell.
Sovint el vell s'hi encanta o desencanta.
Fins que s'hi ensopeix, potser s'hi adorm...
Sortia del seu club a l'alba
amb la saliva acerba
i el cor sorrat.

Al pòquer
acabava de perdre el darrer envit
i hagué d'estendre un xec substanciós.
El guanyador mirava, cúpid, de reüll,
com la tinta fluïa a poc a poc.
Els ulls obscurs del guanyador.

I restà sol, tot sol.
Com enyorava, rabiosament,
l'amiga que l'abandonà
ja feia quatre nits.

Ella havia plorat
després de la renyina:
«No et vull veure mai més!»
Com l'enyorava, déus!
Bestiola dolça o folla, necessària,
fruita del temps, mitja virtut, en deien.

Ja dins el cotxe, el noi de casa bona
despertà d'esma el rondineig,
no el seu, el del motor...
¿Un ròssec aromat
flotava en l'aire clos,
present encara l'aura d'aquell cos?

Com l'enyora, déus!

Anava a prémer l'accelerador...
Cap on?
Cap a un son o un insomni?
¿Cap a les ombres repintades
pel mateix sol d'ahir?

Espera encara, espera...
Com en un somieig imaginava
dits levíssims, elèctrics,
que per costum l'escabellaven...
Un turment, quin engany!

Però de cop
dues mans blanques com vellut calent
li cobrien els ulls... Era ben cert!

Agressió o manyaga? Baticor!
I es tombà:
agenollada rera d'ell
l'Ester li engrapa el front
i l'escomet amb una besar invasor,
gormand, creixent...

Aquella nit van rescatar
les nits malaguanyades.

El vell sanglota gairebé:
«I ara no hi ha ningú!»
S'aclofa a la butaca, clou els ulls.
Però arriba la tos,
creix i el sacseja;
quatre glops d'aigua, minva. Ja ha passat.

Per una escltxa ben cenyida
de gebre aspriu
el vell, assuavit, somriu.
«Aleshores, de fet,
era un tomàquet gairebé feliç!»

Somriure blanc, material postís.

UN RECORD

Pèrfidament ara em contempla
un record d'ella, des de lluny,
i el que podria ser-me exemple
és tot just un nom que retruny
en l'espai passat on m'espera
l'impossible penediment
com enemic que avança enrera
i em contempla pèrfidament.

EL POETA I EL REPORTER GROFOLLUT

—Vós, ja mig fòssil, com veieu la vida?

—La veig, fòssil com sóc, excrementosa.
Permet-me que escoliï l'exabrupte.
Arrossego un lligall farcit de noses
per tal de no quedar-me sense feina.
Només el passat fóra el meu domini
si el pogués rescatar.

Repapieges.

—Quant al present ¿què sóc sinó un somnàmbul
que s'immisceix en el tumult dels altres?
Els mots amb què podria administrar-lo
prop d'una Tal o un Tal de nova planta
ja s'han dissolt. Pertanyen a una llengua

que va morir, sols per a mi, als meus llavis
un vespre de tardor, jo i ell exangües.
Els dies venidors...

—De què cony parles?

—Sóc un cometa que no es veu la cua
feta de cendres dissecades...

—Hòstia!

—Un poeta renyit amb la seva òrbita,
cap per avall s'esbalça i en silenci...

—Doncs més val que callem!

—Santa paraula.

CALEFACCIÓ REIAL

(1R-1-4)

*Al doctor R. G., que un mati em va sorprendre
amb el meu gos damunt el llit.*

Ja vell xaruc el rei David,
al seu palau de manta estrella,
es passava la vida al llit
amb una fogosa donzella.
Només així vencia el fred
que li afectava carn i ossos.

Jo, vell —i rei sense cap dret—,
jec amb un gos no pas dels grossos.

LA POR

Sóc un anarquista
malmès per la por
d'una vida trista,
sense l'escalfor
de la companyia.
Per por de la fam,
de la malaltia,
del fred i del llamp.
Sí, de la intempèric
i de la misèria
i de l'abandó:
sol en un racó
com un llop amb ronya
o un tímid milà
que es donen vergonya
de robar i matar.

Por de no conviure
com tothom qui creix;
de ser massa lliure
i d'haver de riure
sol amb mi mateix.

ALS MEUS ANYS

Un matí fosc, a Sabadell,
vau enraigar el meu calendari.
D'antuvi fóreu un cadell
que xucla el mugró mercenari,

en un segle de grans invents
que ja exhalava la ranera,
sobre un fons de fums indecents
a la xemeneia altanera,

més que els avets d'aquell jardí
que el meu reialme ben tost fóra.
Doncs sí, vau néixer just amb mi
un novembre amb gebre, a l'aurora.

Sempre més m'heu restat fidels
com la meva ombra, cada dia,
davall el sol, sota els estels
que sovint la boira obscuria.

Primaveres, estius, tardors,
després geners, febrers atroços
amb penellons, febres, dolors
al cap, al coll, al ventre, als ossos:

eren les passes d'aquells temps
i sis germans foren pastura
—quatre dels quals gairebé ensems—
d'una mort més que prematura.

Vosaltres m'heu acompanyat,
ròssec sigillós, incorpori,
i no pas sense pietat,
fins al cim d'aquest promontori

des d'on llambrego amb ulls somorts
i la mà a guisa de visera
el camí fressat per tants morts
en interminable renglera.

Vosaltres, anys, vosaltres, anys,
que aneu creixent mentre jo minvo
i vaig capejant els paranys
entre els quals tanmateix m'estimbo!

Fins que arribi la nit, potser
d'un maig festiu, tot en florida,
quan de cop deixareu de ser
el pretext de la meva vida!

Aleshores vindrà el no-res
o la pau d'un celest imperi
on els anys ja no compteu res.
El temps no suporta el misteri.

INSTRUCCIONS ELEMENTALS PER AL TRACTAMENT DELS FIDELS DIFUNTS

El mort, un cop vestit i maquillat,
caldrà que sigui ben encaixonat
en un taüt on tingui bastant lloc.
Hauràs fet estampar una estampa ad hoc
amb aquell vers de Maragall que fa:
«Sia'm la mort una major bla bla...»
I recorda't, a més, d'encarregar
l'esquela en català i en castellà
—i així quedaràs bé, com un senyor—
al diari del *conde* de Godó,
especialitzat en tal rengló.
Fes-li cantar també un respons barat
a la parròquia del seu veïnat.
Amb un carruatge prou motoritzat
serà sense altra pausa traginat
a la tomba per ésser encofurnat
—en indret subterrani o airejat—
dintre un nínxol dispost, deshabitat
—i si no ho és, que arrambin cap al fons
ossos i dents i potser uns medallons
de qualsevol incert avantpassat.
Un frare, si és possible amistançat,
que resi un parenostre pel finat.
Amb rajols i una mica de ciment
condemnin els fossers aquell forat
com si el de dins ja fos un condemnat.
I encontinent el més pròxim parent

no gaire trist, tampoc massa content,
acomiarà tota la gent.

El mort també pot ésser incinerat
—bé que els Papes no ho veuen de bon grat—,
i el que en resta t'ho guardes encapsat
en un escriptori on constarà gravat
el nom cert i complet del traspassat,
amb la data real del naixement
i la data real del cessament.
Hi ha qui esventa les cendres al terrat,
gent d'esquerra, nou rica, poc decent.

I a la fi del final, doncs finalment,
dos mots que tanquen caixa: rip i amén.

Nota bene

Cap cadàver no haurà de ser enterrat
—o, usant un bon sinònim, inhumat—
si no és un pobre de solemnitat.
Ni terra ni humus: fóra un disbarat!

L'HORA DE LES ALABANCES

A la missa de cos present
que aplegarà qui-sap-la gent
i un caputxí, probablement,
celebrarà a requeriment

de la viuda desconsolada,
potser una veu cridarà fort:
El nostre poeta no ha mort,
és arribat només a port,
però d'avui ençà, per sort,
no amollarà cap més gatada!

A la missa de cos present
ressonarà un aplaudiment
i el difunt, ferit mortalment,
—si el dret canònic ho consent—
farà l'ànec d'una vegada!

IMPROMPTU DEL BON ATRACADOR

¡Soy Juanjo el Randa y esto es un atraco!

Els canons escurçats de l'escopeta
apunten al caixer i a la clienta
ara i adés.

*Cajero echa la pasta
en este bolso. Date prisa ¿vale?*

El director de la sucursaleta
és al bar, de segur.
Però els minyons auxiliars, on paren?
Potser s'han esmunyit de quatre grapes
fins al lavabo-wàter de l'eixida...

Sona a destemps l'alarma eixordadora.
El bon caixer fa un bot, com enfollit,
increpa: Qui ha estat el fill de verra?
La clienta xiscla,
s'aclofa, desmaiada; cau a terra.
L'atracador vomita una blasfèmia.
Fora de si prem els gallets:
tots dos fan figa.
Udola i llança l'arma contra uns pòsters
que prometen als mífers opulència...
«Sacra avarícia dels humils, estalvi».

L'esquellotada de l'alarma cessa.
Calmat, com qui s'excusa, diu el Juanjo:

Los cartuchos caseros, ya se sabe...

El xicot pensa: Ara vindran.
Guilla, no et torbis.
Vés-te'n de buit, no fos que t'inxampessin.

Dubta. Fuig o no fuig?
Somriu amb fàstic i amarguesa.
Es deixa caure en un sofà de plàstic,
es treu la mitja de la cara,
s'allisa un poc la pelussera
i es corda el coll de la camisa.

¡Os espero, nenes!
La compostura nunca daña...

La senyora es revifa
i d'un braçat l'atracador l'aixeca.
A a poc a poc peona cap a fora,
cruixida; llagrimaja.

Beu uns glops de conyac el de la caixa.
Passa l'ampolla al pelacanyes.
¿Potser no és un proïsme, pensa,
tan gamarús com jo mateix,
ell més desesperat, intrèpid?

Per què no treballeu!
Sou jove i esteu sa, segons que sembla...

*Joven y fuera de la ley con ganas.
Las leyes ¿quién las cuece? Los banqueros.
Yo doy la jeta y me la juego.
Ellos, pájaros gordos y a cubierto,
se hartan, se forran con el parné ajeno.
Además, tú bien sabes —y perdona—
que el trabajo de esclavo no es de machos.
Robar no robaré en mi puta vida.
Seré ladrón de parte de lo mío:
participar sí puedo y debo.
Tu Barcelona, y también mía,
es bona si la bosa sona ...
Yo voté lestatut ¡pa que te enteres!
Sin misas ¿sabes? y sin cochinadas
quiero llegar a ser capitalista
¿por qué disimularlo, coño?*

*«Voy a fundar un banco»... ¡Cojonudo!
«Pienso atracar un banco»... ¡A la horca!
¡Si el dios supiera un día en qué ha parao
todo el tinglado de este puerco mundo!
Nacer, comer, follar ¿serán delitos?
¿Tú qué opinas, jefe?
Como cualquier persona bien nacida
jodo no más a quien me jode, ¿estamos?
Has visto bien que disparaba al techo.
¿No te das cuenta que el atraco,
el limpio, sin carnicerías,
me explico ¿no?, es una conquista
de eso que todos, todo bicho,
llaman a voces democracia?
¡Ridiós, ja ja, si por nosotros
se hinchan los traficantes en seguros!*

El caixer pensa: Males llengües diuen
que els bancs suquen també en aquest negoci.
Les *primes* cada dia més gruixudes!
Si no, ¿per què no es queixen del pillatge
com fan els botiguers, les joeries?

Reprèn el fil el Juanjo:
*Mi faena de hoy es la tercera
y otro fracaso. Pues me entrego,
me rajo, sí, soy aprendiz y aprendo.
Ya en chirona rumiaré el buen golpe
y allí tal vez encuentre un socio
listo y honrao, si los hay. A medias.*

*No tengo antecedentes ¡ya es chiripa!
Y a lo peor me sale un año
¡manutención a cargo del Gobierno!
¡I con suerte me cae la amnistía!*

L'esclau, aclaparat i com en èxtasi,
els ulls en blanc sospira:
Vint-i-set set que compto i ensalivo
milers i milions, milionades,
amb el dit gros... Misericòrdia!

Sobtadament el banc rep la visita,
aquest cop per atzar no prou tardana,
—tumult sumptuós, por ensinistrada—
d'un escamot sobreabundant de bòfies
amb induments flamants
i armats de fresc per a la gran batalla.
Cinc, sis, frenètics, s'abraonen
amb l'enemic, submís, dolcíssims
i manejable com un sac de palla.

Justicia y Orden,
això també cal dir-ho en l'altra llengua.

Per al caixer una paga extra
i la *merdalla* del coratge cívic.

Gener 1980

PROJECTE D'HIMNE NACIONAL

Entremig de clams i cants
planarà nostra bandera
i els farà més triomfants!

Au germans, enarborem-la
com a símbol d'unitat,
vells i joves despleguem-la
en senyal de llibertat,
que bategui, contemplem-la
en sa noble majestat!

Oh bandera catalana
tot un poble t'és fidel.
Volaràs com au galana
pel camí del nostre anhel,
per a veure't sobirana
alçarem els ulls al cel.

Per les terres heretades
et durem i tu ens duràs
i en bonança o maltempsades
el demà assenyalaràs.

Dóna seny a les gentades,
sang al cor i força al braç!

No he gosat d'intentar la composició d'una lletra nova. Però aquesta adaptació respectuosa d'«El cant de la senyera» de Joan Maragall m'ha semblat que convenia a tots els catalans i que fins podria esdevenir l'himne de la desitjable Federació de Països Catalans. A més la música de Lluís Millet és solemne i joiosa. Altrament he pensat que aquesta lletra s'ajustava al període de consens, de claudicacions i mistificacions que avui travessa Catalunya, gràcies al «savoir faire» dels nostres representants. Suposo que tothom s'ha adonat que, ara com ara, la lletra d'«Els Segadors» resulta impròpia i gairebé ridícula: de «cops de falç» cap, més aviat molts «vots en fals»! Tanmateix no és pas gens absurd d'imaginar que un dia les circumstàncies tornaran a donar actualitat al text d'Emili Guanyavents. La nostra història ens ensenya de ser previsors. Parlo per experiència: el 1937 vaig poder escriure una lletra —bé que amb presses, mal improvisada— per a l'himne de l'Exèrcit Popular Català. No menys que això!

Setembre de 1980

IV

ENTREPANS CALENTS

TRADUCCIÓ

A Kamakura si un tus
o esternuda,
l'altre no exclama Jesús!
sinó Buda!

MASSA SOVINT

L'amor lícit causa danys
i enganys com totes les coses.
Per això al cap de deu anys
tantes noces ja són noses.

MORAL BURGESA

*Que déu ens doni un bon sol
i guerra a Sebastopol!*

El meu avi patern sovint ho deia.
I quan ho deia, saps què feia? Reia!

ADMETEM-HO

- Vós, mestre, per què ensenyeu?
—Ensenyo per tal d'aprendre!

RARA AVIS

- Martí ¿per què no agafes el volant
d'uns anys ençà? Per indolència?
—El motiu és més greu.
—No serà tant!
—Sóc objector de consciència!

DEL MEU GOS *

L'orella et començo a retòrcer,
et faig dejunar, i no per gust:
vull ésser amb tu una mica injust
perquè Déu amb mi ho sigui força.

BEL CANTO

Divo

Fot un rot com ut de pit
i el públic pensa: «És un rot»,
i en lloc del «Bravo!» prescrit
profereix, cortès, un mot
en veu baixa: «Bon profit!»

* En memòria del Viet, el gos que m'ha acompanyat durant 19 anys. Quarteta inclosa en un article («Germà gos»), aparegut al Llibre de tothom, 1962.

Diva

Caldria fer anar la llima
una estona més que bona
per tal que una prima donna
fos també una dona prima.

GAUDIMENT

Si gaudiu del modernisme
no us quedeu a mig camí
i arribeu al paroxisme
de gaudir-lo amb en Gaudí

SÍNTESI

La Constitució
no em fa fred ni calor.
L'ha feta sense mi
un ardat grimpador,
cobejós i mesquí
d'experts sens parió
en l'art de consentir.

Ben pocs votaran NO
i molts votaran SÍ.
¿I per quina raó
la cosa anirà així?

Els mòbils són la por
d'una subversió,
la manca de jutí,
el no saber qui és qui,
l'influx de tal senyor,
l'espera d'un guardó
o l'ordre d'obeir...

Què haig de fer? Què puc dir?
Com que l'abstenció
és una evasió
de bàmbol o coquí,
jo, lliure i complidor,
hauré de votar NI.

PARLAMENT

—La gent, parlant no s'entén?

—Prou! Fa veure que es baralla
però pacta encontinent
per treure el gra de la palla.
La palla la llança al vent
i llum al sol com foc de falla;
i així el poble està content!

—I del blat que en fan?

—Tu calla!

Parlament? Parla, doncs ment!

ABRIL 1980

Aquest any bissextil
generà un mes d'abril
que ens du per mala ruta.
Cada gota en val mil?
Cada vot incivil
és un bri de cicuta!

ALTA POLÍTICA LLUR

Estadista? Un dos per cent.
I demòcrata? Bastard!
De calé i sabó mai fart.
Baldufa pel moviment.
i xerraire i somrient
tant si és d'hora com si és tard.

Puix la políptica és l'art
de governar malament
un poble encara en retard
per culpa de bous i creus
i de reis galifardeus.

L'únic escull és l'infart!

1980

LA SOLUCIÓ DE L'IL·LÚS

La democràcia sols
funciona sense trampes
en els pobles on abans
de votar-la i engegar-la
ja l'exercien, de fet,
per costum i per criança.
I per això no reïx
a l'Espanya retardada
on encara lleven fruit
caciquismes, tupinades,
capellanies i feus,
rebrots d'antigues usances.
¿Com pot Catalunya entrar
en la mateixa fornada
si ella, només per raons
—val a dir-ho—, geogràfiques
supera cívicament
el míser estat d'Espanya?
Que ens deixin, doncs, anar sols
i podrem, amb temps i palla,
ensenyar-los com se fa
una vera democràcia.

Llavors, i només llavors,
encetarem el diàleg
per arribar a ser germans
—però cadascun a casa!

AMIC ALFARO, QUINA PROFECIA!

Els quatre quadrilàters
de la teva bandera
vertical, metàl·lica,
bloquegen, paralitzen
la si més no anhelada
creixença de les flames.

NOTIFICACIÓ URGENT

Germans, el món s'esfondra!
Qui ens salvarà, germans?
No bufen vents de fronda:
udolen huracans!

Llei moral i barreres,
amor i honestedat
esdevenen quimeres
o somnis del passat!

L'avolesa ens aferra!
No hi ha ni un just vivent?

Damunt tota la Terra
plourà sofre brusent.

V

ENDRECES

A UN POETA JOVE

Arran d'una confidència

Aqueix poeta amb nom de trobador
—es diu i l'anomenen Bru de Sala—
ha desat el llaüt sota l'escó
i ara cobleja sense martingala.

Tot just comença de pujar l'escala,
vull dir que, per sort d'ell, és un minyó
amb ales noves, gens tocat de l'ala,
no com els qui ja volen de cantó.

Tant de bo desoeixi les sirenes
i escolti les veus ronques o serenes
de la terra ferida a què pertany,

dels desolats o resignats a penes,
dels qui encara arrosseguen les cadenes
que algú ha pintat com llaços per a engany!

11 setembre 1979

RESPOSTA A LA FELICITACIÓ D'UN POETA

El teu poema s'escarrassa
a celebrar un dia de dol!
¿Que no t'adones que són massa
vuitanta any per a un home sol?

Si el temps toixament m'ultrapassa
tot pensant que em presta consol,
fes-m'ho saber en paper d'estrassa
i no en paper de fil, betzol!

Tinc les arrels en l'altre segle
i en uns àmbits rics i tranquils,
però els anys, en excés servils,

m'han empès fora de la regla
fins a un món orat i morrut
on m'ofego, peix en eixut!

A UN ARTISTA DE MODA

Preteneu *crear* un art del vostre temps,
però l'art no progressa, només muda.
El que progressa són els instruments
utilitaris, pseudo i subcultura.

I el contagi fatal d'aquest progrés
envileix l'art, el desnatura!

ROMANÇ DE LA ROSA MARIA PINTORA

La Rosa Maria
—que és de Sabadell—,
esbravats a penes
el Nadal i els Reis,
al mercat dels somnis
ara hi porta el seu.
Un somni de dia,
no gens volander
i que ella s'empesca
i pinta, després
de mirar la lluna
i els núvols d'argent,
de sortir als afores
a escoltar els ocells,
de pensar en els altres
com si els enyorés
o volgués tornar-los
el que ella n'ha tret.

La Rosa Maria
ha guanyat molt més:
espills de tendresa
als ulls amatents,
palmeres, miratges,
silencis de neu,
ruïnes indemnes,
prades i vergers,
platges sospiroSES

sota sols llanguents,
amistats serenes
i amors matiners;
el pas de la vida
en mars sense vent
i encara la gràcia
—preciós escriu—
d'un déu circumspecte
i expert miracler.

La Rosa Maria,
fada diligent
—com varetes màgiques
són els seus pinzells—,
ens confia un somni
fins ara secret.

Gener 1980

NOIS I NOIES, POETES I PINTORS

*Per a una colla d'alumnes de l'escola «El Puig»
d'Esparreguera, autors del llibre Rellotge de pagès.*

Nois i noies de sis a catorze anys!
Sóc vell, però amic vostre. Som companys

perquè amb paraules i també amb la imatge
ens mostreu coses vives del paisatge,

o mortes com les fulles de tardor
o les cendres d'un foc, sense escalfor.

Heu vist prades i núvols i masies,
veieu postes i albares, nits i dies.

Si heu vist el sol no l'he pogut mirar
quan brilla sense nubes, de tan clar.

Veieu la lluna, la que creix i minva
i vola cel amunt o bé s'hi estimba.

Heu vist la neu, a voltes de molt gruix,
el gebre, el glaç, la pedra, el calabruix,

tot aigua espessa i blanca, enfredorida,
que agafeu amb les mans, sembla mentida!

I hortes i camps de blat, marjals i rius
i rierols que riuen de tan vius.

Estanys, pantans i basses d'aigua fosca
i fontinyols amb molsa i pedra tosca.

I panotxes, arades i pallers,
conills engabiats i galliners.

I heu vist, a mar, esculls, cales i platges,
i onades que conviden als viatges.

Veieu cavalls i gossos i cargols
i ocells que passen en esbart o sols.

Heu vist poblets com cal, i certes viles
que encara són boniques i tranquil·les

i d'altres, vora mar, fetes malbé
pel mal gust i l'afany del mal diner.

I ciutats barrejades, massa plenes,
amb sorolls i perills de totes menes.

Però també veieu arbres valents
car no reculen mai, sempre presents,

que potser es dolen de no poder córrer
ni tampoc jeure ni jugar a la sorra,

però que dins el bosc, de dos en dos,
es parlen per les fulles amb remors

que són com mots que el vent els hi ensenya,
un mestre que a vegades també els renya.

I heu vist fer sol i ploure tot ensems,
quan la bruixa es pentina si té temps.

I heu vist amb llamps i trons una tempesta
que segons com, us resultà una festa.

I el mateix dia, quan el sol eixí,
vau poder veure l'Arc de Sant Martí,

una cosa ben rara i tan bonica
que d'antuvi ningú no se l'explica,

perquè sembla pintada amb uns pinzells,
oi que sí? com els vostres, tal com ells!

L'Arc vol dir que ha passat la maltempsada
i reneix la natura endiumenjada.

Noies i nois, poetes i pintors,
canteu, pinteu el món meravellós!

Ja us vagará de veure'n les negrors...

A UN POETA, ENDEVINEU QUIN

Poetàs i doctor sense frau,
voleu dir que al dessota hi ha un brau?
El que hi veig no ho diríeu pas mai:
un gegant amb esquena de xai.

VI

JESUSISME
EXEGESI CASOLANA
CONTRA ELS INTERMEDIARIS

NOCES

—Fill, no ho has sentit?

Tot just a mig àpat

se'ls acaba el vi!

—Deixa'm tranquil, mare.

—Treu-los del destret...

No et costarà gaire.

—Què vols de mi, dona?

—Mira, noi, molts brinden
pels nuvis!

—Que ho facin...

—Per què no els recites

uns versos d'aquells

tan bonics que fas

amb mirades dolces

i besos d'amor?

Estic ben segura

que els agradaran.

Apa, fes-bo... Aixeca't!

—Mamà, no m'emprenyis!

ÉS FALS!

—Mestre, per què els parles
sovint en paràboles?

—Perquè no m'entenguin,
sabeu? No fos cas
que alguns ho capessin
i així es penedissin
i fossin salvats...

*No ho vull creure. És fals!
Li alleven tal dita!
Fotuts hermeneutes,
potinejadors
de la Bona Nova!*

SONET CAPGIRAT AMB ESTRAMBOT

El racionalista set-ciències

No era jornalero ni artesà,
sostreia espigues del bladar,
per màgia pagava l'impost,

dels rics acceptava convits...
No es devia pas mamar els dits
quan no tenia un pa a la post!

L'Evangeli diu que Susanna,
vídua, sembla, d'un jueu ric,
l'ajudava a no passar gana.
Parlo formalment, no me'n ric!

O potser una certa Maria
germana d'un fort hisendat
sovint li feia caritat.
Si no, com i de què vivia?

D'això no en parlen els *pastors*...

El jesuista, tallant

Perquè molta gent pensaria
el mateix que ara penseu vós!

JESÚS, HUMANÍSSIM, COMET UN ERROR

Judes, a Jesús

Amb el braceig i els crits
els heu avalotats
i els porcs tots estimbats
i morts o malferits!

El porcater

Vagarros maleïts!
Jo que els duia a mercat!
¿Qui em paga els perjudicis
que els vostres malefics
m'han ocasionat?
Què li diré al meu amo?
Mal llamp! A qui reclamo?
Puix, pel que sembla, vós
sou un home insolvent...

Pere

És fill del Déu Vivent!

Joan

Del Déu Totpoderós!

Tomàs

Guareix de franc malalts!

El porcater

Però els meus animals,
qui me'ls guareix, vejам!
Xurma, foteu el camp!
I per aquests verals
no us vull veure mai més!

Jesús, apesarat

Aquest miracle, Joan,
oblida'l a l'instant.
M'ha sortit de través...

L'ORELLA

Caiguda sobtada
de tot l'escamot;
són guardes armats.

Pere desmbeina:
orella tallada en rodó!
La saliva màgica.
(Ningú no s'estranya
de res. Endavant.)

La carn ressuscita.
Vall de Josafat
(no hi cabrem pas tots!)
Malcus es passeja
fatu com un gall,
car la seva orella,
la dreta,
ara resplendeix
com una arracada
d'or i diamants.

LA VERITAT

Pilat pregunta al Crist:
Què és la veritat?
Jesús resta callat
i fa un somriure trist.

—I Ell ho sap. Oi que sí?

—Ell creu que ho sap, però
no s'atreveix a dir:

—La Veritat sóc jo!
(Perquè el Procurador
no el prengui per llió).

—Jesús, doncs, era tímid?

De cara al Sanedri
no gens, però el seu límit
era Roma... És així.

SACRIFICIS

*... muéveme el verte
clavado en una cruz y escarnecido...*

Si Jesucrist és Déu la seva fi
perd als meus ulls l'extrema validesa
que té la mort d'un home en holocaust
dels seus semblants.

Un déu és immortal
ni que s'encarni en la natura humana:
efectiva i real sempre l'espera
una suprema glòria sempiterna.
¿Com puc comprendre la virtut divina
d'un sacrifici viciat d'origen?

Però si és sols un home, llavors sí
que em toca el cor aquella sang vessada
—la sang d'un innocent!— a profit meu

i de tota la raça, prova màxima
d'amor total, definitiu, sens límit.
¿Com em colpeixen aquells mots finals:
Senyor, Senyor, com és que m'abandones?
Ja ho sé, són trets d'un Salm, però també
el clam i el plany d'un home que agonitza
i no pensa en la glòria ni en res més
que en la carnal sofrença que el turmenta.

I tanmateix es compten a milers
els simples homes que han ofert llur vida,
sense esperar cap premi, obscurament
i entre befes i afronts, entre tortures,
en defensa d'un dret, de l'esperança
dels míseros i els esclaus, innumerables.

De tal sang es nodreix la meua fe
en l'home. I en Jesús, el superhome.

PAU I SALUT

(Clam i plany del bon home)

«No us duc la pau —digué Jesús—
sinó l'espasa...» Qui ho entén?
És un missatge contundent
del qual els clergues no fan ús!

I encara diu coses més greus
per a jueus i no jueus:
que els enemics de l'home són
els de la seva pròpia sang!
Fills contra pares!

¿Som de fang
emmetzinat? On és la pau?
Senyor, digueu-nos-ho, si us plau!

Puix que la pau, si no és de Vós,
de qui l'hauríem d'esperar?
Nosaltres som uns pecadors
que sols la sabem somiar...

Ser perseguit sense descans,
anar amb Jesús fins a la creu,
és sobrehumà, cosa de sants.
Proveu de fer-ho i no podreu.

Car hem de viure, treballar
i folgar amb dona com Déu vol,
criar els petits per a demà
i tomar l'aire i prendre el sol.

Jesús, Messies ¿no heu vingut
a redimir la humanitat?
¿La vostra sang d'anyell sagrat
no tingué encara prou virtut?
On cal cercar-la la salut!

Dic la salut del cos, que Vós
amàreu tant en els malalts
i els guaríreu tan piadós...
I ara som a mercè dels mals!

Jo us estimo, senyor Jesús,
mes no us entenc... Tot és confús.

LA COMPANYIA DE JESÚS

Si vas néixer acompanyat
d'una vedella i un ase
i morires al costat
d'uns bandits com una casa,

fes-nos, Jesús, innocents
com els animals de quadra
o, els qui hàgim estat dolents,
penedits com el bon lladre.

JUDES

Necessari element
de la Redempció.
¿Calia un traïdor
fatal, doncs innocent?

Judes, pobre diable!
Víctima miserable
de vagues profecies.

Cregueres en el Crist,
però tu no el volles
mestre mansoi i trist
i sí dominador,
bataller com David
i ric com Salomó
i, com tots dos, també
altivat i doner,
manaire, presumit
i amb mantell i corona.

¿Penedit i enfollit
entrares en la nit
on ni Déu no perdona?

PODERS

*—A Déu el que és de Déu
i al Cèsar el que és seu!*

Doncs Jesús admetia
un poder terrenal
parallel al del cel
i ben independent.

No eren d'aquest parer
ni Saule ni Jahvè.

Del Príncep d'aquest Món
—que és el tercer poder—
deu provenir, suposo,
l'autoritat de Franco,
de Hitler, de Neró...

Però Pau assegura
que tota autoritat
ve de Déu. I diu més:
«Si vols no haver de témer
els nostres governants
porta't bé i aleshores
sols en rebràs elogis».

Ai, Pau! Quin mal que et fa
ser ciutadà romà!

La realitat del mal
i un Déu omnipotent,
paternal i clement,
planteja el gran conflicte.
Cal recórrer a un Diable
i al pecat heretat...

EL CENTRE

¿Ciego, es la tierra el centro de las almas?

L'únic centre de l'ànima és la carn,
sí, la carn viva i amb instints i ment.
Tota la resta és somni o potser escarn
del foll teòleg que delira o ment.

Jesús nasqué de carn i ho fou també,
però aplicà la ment, pastor sublim,
a la victòria de l'amor i el bé
i a la derrota del rancor i el crim.

Ningú no l'ha escoltat i encara som
malvats i omplim la Vall de gom a gom
d'homes per la raó sense raó,

que se la campen com els animals,
però amb perversions racionals.
Llur ment ha esdevingut l'instint pitjor!

ANOMALIES

La resurrecció
de Llätzer, el miracle
més sensacional
—i públic i ostensible—
de tots els de Jesús!
Quatre dies ben mort,
que ja feia fortor
—segons diu la germana—,
i «Llätzer, surt a fora!»
Però només Joan
reporta el gran prodigi.
Els sinòptics l'ometen.
Llätzer era un patrici
conegut i estimat
a tota la comarca.
Imagineu-vos, doncs,
la repercussió
d'un fet tan formidable.
Compareu-lo amb els altres:
guariment de tolits,
de cecs, de catalèptics,
que Mateu, Marc i Lluc
registren i celebren.
(Alguns atribueixen
el silenci dels tres
a la por: divulgar-lo
potser hauria agreujat
la persecució
dels seguidors de Crist.
La raó no té pes.
Si el miracle era cert
ningú no l'ignorava:
ni les autoritats
jueves i romanes
ni el poble, és evident.

Doncs ¿per què en el procés
de Jesús no en parlaren
Nicodem ni Pilat?

Jesús clavat en creu
dialoga amb sa mare;
i l'apòstol Joan
és present a l'escena.
Aquest així ens ho conta.
Episodi important
en el qual trobà base
el culte marià.
¿Doncs com és que els sinòptics
alegremment se'l salten?
Però Mateu i Marc
encara fan molt més:
diuen que prop la creu
sols hi havia soldats
i *lluny* un grup de dones
—fins en citen els noms,
i entre elles no figura
la mare de Jesús.
Quant als deixebles tots
fugitius o amagats.
Un hom pensa, o malpensa,
que Joan, ja molt vell,
volgué guanyar prestigi
prop dels nous cristians
que Pau acaparava.

Anomalies tals
—i encara moltes d'altres—
fan perdre confiança
en la veracitat
dels textos «revelats».
Manipulació,
segur! de mans estranyes!
Així, doncs, què cal creure?

PAULINADES

«L'home el cap de la dona,
com Crist el de l'Església.»
Les mullers, doncs, en tot,
sotmeses al marit.
La dona, pobrissona,
és un zero a l'esquerra,
una costella inútil
del mascle, *amo de tot*.
Creatada per al gaudi
del senyor (dona-objecte?)
L'amo, sol, s'avorria!

Així ho conta el Gran Llibre
i a Roma encara ho veuen
des d'aquest punt de mira.
No és estrany que es disfressin
per dir-ho i sostenir-ho!

***

«Caseu-vos, bé, caseu-vos
per tal de no cremar-vos.»
Així parla el de Tars.
Com si ser pare o mare
fos una bagatella,
com si el *sant* matrimoni
fos un remei heroic,
a penes un recurs
per als casos extrems
de furor uterí
o fàllic... Exagero?

***

L'apòstol dels gentils
no esmenta ni un sol cop
—en els texts que en tenim—
la mare de Jesús.
És ben bé tot un rècord!

OBVIETATS SOBRE EL MATRIMONI

Si el mutual assentiment
és el nus del casament,
el comú dissentiment
el desfà lògicament.

Però el que ha de prevaler,
per damunt de rauxa o fe,
de diners o de plaer,
són els fills que hi pot haver.

Si els fillets ja estan guardats
de perills i malvestats
i tots ben encaminats
els casats són descasats.

És aquesta la moral
que regeix *tant bien que mal*
el contracte conjugal
entre cònjuges com cal.

Em pregunto, ça com lla,
qui casar-se gosarà
en un temps que va com va.
Potser qualche capellà...

A MARIA DE MONTSERRAT

Ja pots esdevinguda la muntanya,
com l'ennegrida fusta de la imatge,
i catalunya la paraula estranya
d'un oblidat llenguatge,
tu, no sé on, sense cognom ni cara,
seràs la mare de Jesús encara!

SACERDOTESSES SÍ!

Si l'Esperit es complagué
a fecundar una carn de verge
per a l'infantament del Fill de Déu,
mentre que a l'home, *poverello*,
li pertocà tot just un trist paper,
en la sublim concepció
¿podeu —si així ho creieu—
negar a la dona
l'accés al sacerdocí?

En creure que Maria
ha estat mare de Déu
—títol blasfem per al teòleg pur—
encimbelleu la dona
a una suprema dignitat
davant la qual la de Pontífex
és gairebé cosa de riure.

No sigueu caparruts!
Per què no una papessa Joana Paula?
Al capdavant, els homes,
en quasi setze segles,
què heu fet de bo?
Mistificar prolixament la Bona Nova.

PARLA UN CRISTIÀ SENSE ACCESSORIS

*El papa Luciani acaba de dir que acceptava
la cadira gestatòria per tal que els fidels
el veiessin millor.*

(Dels diaris)

Si et volta massa gent puja a una altura,
com féu Jesús, o enfilat als balcons,
no a fer-te veure sinó a fer sermons.
Tu, com tothom, sols tens una estatura
per més gruixos que et posis als talons.

Ni el tron ni la cadira gestatòria
—que traginen bastaixos mal pagats,
i ells seran potser els únics exalçats!—,
ni la tiara bufa i delusòria,
no subministraran ni un bri de glòria
a qui es complau en fútils vanitats.

Sempre vestí com qualsevol persona
aquell Jesús, que de debò era sant.
Un dia els qui *no saben el que fan*
de papa el disfressaren una estona
amb parracs, una canya i la corona
d'espines en un front ben tost sagnant!

Només la fe guareix de la ceguesa
els nostres pobres ulls tot just humans.
De Déu ho ignorem tot, cosa palesa:
doncs ningú no sabrà mai amb certesa
qui són i on són els seus representants.

Setembre 1978

ALLÒ QUE ES FA, SI FA NO FA

Sembla que la Cúria
conclougué una entesa
amb els progressistes
i els del Món Tercer:
«Triarem un papa
bon jan i retrògrad,
sense cap malícia
i ben falaguer.»

Abans del conclave,
el búnquer, la màfia
va prometre momes,
títols, dignitats...
«Quant a la política
i a la diplomàcia
seran d'incumbència
d'experts entrenats.»

L'únic que ignorava
la gran tupinada
era Luciani,
que fou l'elegit:
ell hi entrà amb el lliri
de la candidesa
i en sortí sense esma,
feixuc i afligit.

Una tal entesa
no és pas cap sorpresa;
tot ha anat així
des de Constantí.

Sínodes, concilis,
no cal dir conclaves
i proclamar dogmes
o canonitzar,
tot ha estat subjecte
a tractes i pactes,
regateigs, conxorxes,
és allò que es fa.

Una tal disbauxa
no és pas una rauxa;
sempre ha estat així
des de Constantí.

Però passa que ara
la parença és neta,
ho fan amb careta,
no donen la cara.
Que avui la informàtica
no és pas gens apàtica
i ensuma i esbrina
fins a la Sixtina.

2 setembre 1978

LES FINANCES DEL VATICA

La fumera semblava grisa
i els xais dubtaven: «Ho és, no ho és?»
car la blancor no era precisa
com si l'Esperit s'hi pensés,
com si al peu de la xemeneia
llavors fumessin uns cigars
no pas havans com tothom creia
sinó toscans dels més vulgars.

Aquest és, de segur, un indicatiu
de la creixent dificultat
a mantenir tant d'edifici
amb tanta pompa i vanitat.
La crisi és greu i tot fa creure
en la rebaixa dels sous alts,
però en tal cas és de preveure
una vaga de cardenals.
Puix tots són prínceps i els pertoca
gaudir, ja al món, del cel vinent.
Ben apeixats, de feina poca,
només potser enredar la troca
teologitzant frívolament.

Setembre 1978

LA METAMORFOSI

D'«Avui»

La maleta del cardenal
contenia, neta i planxada
una mudada, és natural
i, a més, la purga acostumada.

Però la monja hi afegí,
d'amagat, una botifarra
i un pa de barra del més fi,
car ell és ganut i panarra;

i el dejuni li feia por
des que sabé que en tot conclave,
per tal de votar amb unció,
el païdor no es carregava.

En obrir-la, ja al seu destí,
la maleta de l'arquebisbe
contenia, miracle! un bisbe!
(A Farners, no ho diuen així?)

Agost 1978

HIPÒTESI

Eren quatre papables,
els més savis potser,
els més cobdiciosos,
més intrigants també:
típics vaticanaires
d'estil maniobrer.
Amo de la botiga
quiscun voldria ser.
Cavillen i cavillen
com ho podrien fer...

Italians tots quatre
s'apleguen a un recer;
deis vots fan el recompte,
cap d'ells quòrum no té.
Llavors clouen un pacte:
«No serem papes, bé!
Mes que tampoc no ho sigui
cap altre escadusser
italià! Jurem-ho,
companys, és menester!
Farem que tots els nostres
votin com ens convé
i escollirem un papa
senzill, ben estranger,
espavilat, xerraire
rioler i renouer

i que d'antuvi sembli
inquiet peoner
de canvis i reformes,
però, de fet —jo ho sé—
tan retro i fetitxista
com els del seu terror.

I així, sense pensar-s'ho,
farà el nostre quefer!»

Novembre 1978

ONOMASTICA

Si el nom de Pau
del tot t'escau
el de Joan
et ve molt gran.

Aprèn, però,
si no te'n rius,
el nom que jo
t'he dat: Pau Pius!

Octubre 1979

ROMANÇO HERÈTIC DE CARRER

Amb acompanyament de flabiol i tamborí.

Han passat gairebé
des de llavors vint segles.
Ja molts saben pensar
francament per llur compte.
Han caigut moltes benes
i n'haurien de caure
tantes d'altres encara!

¿No us adoneu, doctors
fins i tot *in utroque*,
que la raó s'imposa?
Encara és temps potser.
Bastiu una moral
basada en l'Evangeli,
sense dogmes absurds
proclamats en uns temps
obscur i obscurantistes
—o bé modernament
en un intent fallaç
de revifar la «fe»
dels pobres d'esperit
amb incentius ridículs?

Proveu de restablir,
humans, la Nova Llei
d'amor i de concòrdia,
doctrina salvadora
que Jesús predicava.
Del Mestre n'hem de prendre
els fets i les lliçons,
no les filosofies
de Joan i de Pau,
i d'Agustí i de tot
el fabulós muntatge
patrístic i teològic,
madeixa gratuïta.
(De Tomàs, el d'Aquino,
monstre de saviesa,
hom conta que digué,
ja al llit de mort: «Cremeu,
si us plau, tots els meus llibres?»
Si no és cert, ben trobat).

Obreu senzillament
sense fast ni misteris.
Papes, res de palaus,
res d'honors ni d'oracles,
res de pràctiques vanes
amb què ja els fariseus
cobrien llur falsia.

Doneu llum i no encens,
Sou uns mals marmessors
de qui no vol ni espera
afalacs sumptuosos
sinó fe i bones obres.
¿Potser creieu que Déu
és un rei o un tirà
dels que encara s'estilen?

Hem de llegir els profetes
com qui llegeix poetes.

L'aliança amb Abram
és una bella faula
que plau força als jueus
anacrònics, si en queden,
i fins als musulmans.

Deixeu que Josué
i els Reis i els Macabeus
cometin llurs carnatges.
Oblideu Jehovà,
xovinista irascible,
excloent i cruel.
¿Com pot ésser Jhavè,
el Déu del parenostre?
*(Et guanyaràs el pa
amb suors i fatigues:
el pa de cada dia
demana'l al Senyor.
Ull per ull, dent per dent:
Tornaràs bé per mal,
amaràs l'enemic).*
Sempre un nou testament
invalida l'antic:
la cosa és evident.

La revelació
només pot ésser admesa
pels professionals
fanàtics de la Bíblia.

Prediqueu l'Evangeli
—amb greus omissions,
però no el pratiqueu.

Calen fets, bons exemples.
¿Per què no combateu
les supersticions
i el culte a les imatges,
idolatria bàrbara
—que els Manaments condemnen?

¿Us voleu quedar sols
explotant la ignorància
i la inèrcia avial
dels necis, pobrissons,
que demanen miracles
per la salut del cos
i un benestar palpable?
Voleu viure i romandre
i prosperar i xalar-vos
a l'ombra dels magnats,
protegits pel diner
i emparats per al força
dels qui mai no entraran
—ho ha dit Ell— al reialme?

Sens revolució
—i vull dir la francesa—
¿hauria Lleó Tretze
escrit la seva encíclica?
Sens revolució
—i ara vull dir la russa—
¿hauria escrit les seves
l'inclit Joan Vint-i-tres?
¿Per ventura l'Església,
que Constantí es féu seva
i aviat corrompé,
abolí l'esclavatge?
Ha redimit la dona?
És un fet que la Seu
en progrés social
i en defensa dels pobres

sempre ha agafat amb presses
tot just el darrer tren
i el vagó de la cua.
A misses dites, ara,
sembla que us afanyeu
a rehabilitat
aquell Luter fanàtic
i tanmateix sincer
i més pur que vosaltres.
I, si no, compareu
la moral quotidiana
dels pobles *reformats*
amb la moral corrent
dels *contrareformats!*

Si haguéssiu practicat
fidelment l'Evangelí
¿hi hauria Vaticà,
hi hauria cardenals
amb capes pluvials,
mitres, anells i bàculs?
Tal esplendor pagana?
Sanedrí rediviu,
corregit i augmentat,
com l'altre in comptable
amb el Jesús legítim.
Hi hauria catedrals?
(L'art dit religiós:
un mitjà de domini
—i d'enlluernament—
sobre el poble embrutit
i aliment de l'orgull
dels Bruixots majestàtics;
i al capdavant bastit
amb les suors dels míser.)
¿Hi hauria hagut la sang
i el foc i les tortures
de la Inquisició,
altrement *Sant Ofici?*
¿O les cruents lluites
dites cínicament
guerres religioses?

¿Amb cultes de gran gala
i litúrgies bames
proveu d'ensibornar
la badoca ramada?
(I pensar que Jesús
ens diu que quan vulguem
adreçar-nos al Pare
ens tanquem a una cambra
sense imatges ni músiques,
sense intermediaris!)
Que egipcis, grecs, romans
ensabonin llurs déus
amb monuments i pompa!
Partenons i piràmides
fan goig, però són deixes
d'uns temps i d'unes fes
dels quals Jesús volgué
allunyar-nos, salvar-nos.
¿Sou encara pagans
els catòlics? Vergonya!

Confesseu, compungits,
públicament i trista:
la història dels papats
és en no poca part
impostura i escàndol.
«Aquells eren —dieu—
altres temps.» Sí que ho eren,
però l'ensenyament
de Jesús ¿tal vegada
no era el mateix de sempre?
Vaticà, cúria, caus
de conxorxes, intrigues,
ambició, cobdícia
i envaniments sacrílegs.
¿Com heu permès encara
que reis i dictadors
contaminin els temples
cobricelats pel tàlem
com déus o semidéus?

Ai plaça de Sant Pere!
Turbes fanatitzades
clamen les alabances
—culte de la persona—
de qui es creu vice-déu,
directament tocat
per la llengua de foc
del Suprem Esperit...
¿Què és aquell qui es deixa
retratar ben de prop
quan conversa amb l'Altíssim,
ulls en blanc o cap cot,
per tal que les agències
de l'ample món difonguin
a tot color la imatge?
(Fa seixanta-cinc anys
que el meu pare pagava
dos duros cada mes
per al Sant Pare Pobre!
Ha canviat la cosa!)

¿Per què no divulgueu
la terrible condemna
que Jesús va llançar
contra els rics, decisiva?
¿Per què no comenteu
complet aquell sermó
dit de les benaurances
i us calieu que Jesús
a continuació
proferí ben explícites
tres dures maldurances?
¿Per què no prediqueu
que no ens cal afanyar-nos
pel menjar i el vestir?
(«Dóna també la vesta
a qui et roba el mantell.»
«No judiquis si no
vols ésser judicat.»)
¿Per què passeu per alt
tantes i tantes dites
i fetes de Jesús?

Per què? Perquè si ho féssiu
perdríeu l'amistat
i la protecció
dels Fills de la Tenebra.
Llavors, adéu negoci!

¿Com priveu, inhumans,
els monjos i les monges
de copular com cal?
No són homes i dones?
¿Tal volta el celibat
exclou l'ús sense abús
del sexe, font de vida?
El plaer que procura,
i que és ben natural,
no ens invita a fruit-lo?
(Com fan els animals
amb instint impecable.)
I la paternitat
i la maternitat
¿no són uns dons altíssims
transcendents com cap altre?
Puix la virginitat
no és pas una virtut!
La prova és concloent:
si s'estengués arreu,
a on ens menaria?

En versos malgirbats
—poca erudició
i molt sentit comú—
a raig fet, sí, però
sense cap sectarisme
i amb força bona fe,
però també amb mal geni
—pensant en l'únic fet
violent de Jesús:
l'escomesa als firaires—,
us dic aquestes coses
—i ne'n deixo al tinter
moltes dotzenes d'altres—

lamentables, sabudes
però sobre les quals
els savis de debò
haurien d'insistir
i clamar sense treva.
Per què guarden silenci?

*(En veu forta, apassionada, acompanyada
només amb espaiats tocs de tamborí.)*

Baixeu de nou, si cal
fins a les catacumbes,
comunisme perfecte.
Repreneu, penedits,
el camí que Jesús
ens obría per sempre.
Recolliu l'heretatge.
Pobres, mansois, valents,
cerquen la fortalesa
en la fe *cristiana*,
armats només de pau,
d'amor, d'humilitat,
de pietat activa.
Amics de l'esperit
i enemics de la lletra.
El disegni és aquest:
que l'home pugui viure,
treballar, procrear
amb gaudi, digne i lliure.

El gran deure, el primer,
dels poders de la Terra
¿no és el d'eliminar
tot el dolor evitable,
que afecta milions
de vides miserables?
¿Voleu crim més horrible
que viure sense cor,
sense misericòrdia?
¿O cal que l'home resti
tostemps el llop de l'home,

i que la humanitat
fatalment s'encamini
al total extermini:
Diluvi Universal,
ja no d'aigua, de FLAMES!
Jo, des del meu racó
i carregat de culpes
—un dels innumerables—,
mogut per un afany
d'estima i de respecte
envers els meus germans,
afligit, però encara
amb un bri d'esperança
goso cantar-les clares
i repetir, tossut,
obvietats tremendes!

Parleu d'un Déu creador,
immens, incognoscible!
Inextricable fe!
Parleu-nos sobretot
sense oblits, sense engany,
de l'HOME salvador
que hem d'estimar i conèixer
COM EL GERMA I EL MESTRE
QUE VISQUÉ ENTRE NOSALTRES!
I MORÍ PER NOSALTRES!

Taradell, agost 1977

D'UNA CONVERSA AMB PERE QUART	7
---	---

I. DEL MESTER

No goso	23
Collotge nostàlgic l'ombra d'un tamaríu	25
Diàleg enrevessat	26
Poeta penedit	28
Els eufemismes	29
Veü i paraula a)	30
Veü i paraula b)	30
Socràtica	31
Crítics	31
No juguem!	32
Ep, mestres!	32
Pretèrit imperfecte	33
La llamborda vibrant	35
<i>Doncs ell proposa la poesia tàctil</i>	36
III Restauració dels Jocs Florals	37

II. PENSADES

L'excursionista, 1919	43
Pastoral	44

Escolí demesià	45
Tot esperant	46
Nènia notòria i fastuosa	47
El jubilat	48
Contra el consentiment	49
Les circumstàncies	50
Notícia de la veritat	51
Lliçó magistral	51
Utopia a)	52
Utopia b)	53
El consol	53
Testament d'octogenari	54
Cant d'un home	54
<i>No vol dir-ne més</i>	56

III. CRÒNICA

Edat antiga II	59
Primera lliçó de coses in situ	72
Un primer amor	72
La germaneta	73
Adulteri catòlic 1924	74
Conjura i ruptura 1939	75
Notes de viatge	77
Somriure blanc, material postís	79
Un record	82
El poeta i el reporter grofollut	82
Calefacció reial	83
La por	84

Als meus anys	85
Instruccions elementals per al tractament dels fidels difunts	87
L'hora de les alabances	88
Impromptu del bon atracador	89
Projecte d'himne nacional	94

IV. ENTREPANS CALENTS

Traducció	99
Massa sovint	99
Moral burgesa	99
Admetem-ho	100
Rara avis	100
Del meu gos	100
Bel canto	100
Gaudiment	101
Síntesi	101
Parlament	102
Abril 1980	103
Alta política llur	103
La solució de l'ihús	104
Amic Alfaro, quina profecia!	105

V. ENDRECES

A un poeta jove	109
Resposta a la felicitació d'un poeta	110
A un artista de moda	110
Romanç de la Rosa Maria pintora	111

Nois i noies, poetes i pintors	112
A un poeta, endeveniu quin	115

VI. JESUSISME. EXEGESI CASOLANA.
CONTRA ELS INTERMEDIARIS

Noces	119
És fals!	120
Sonet capgirat amb estrambot	120
Jesús, humaníssim, comet un error	121
L'orella	122
La veritat	123
Sacrificis	123
Pau i salut	124
La companyia de Jesús	125
Judes	126
Poders	126
El centre	127
Anomalies	128
Paulinades	130
Obvietats sobre el matrimoni	131
A Maria de Montserrat	131
Sacerdotesses sí!	132
Parla un cristià sense accessoris	132
Allò que es fa, si fa no fa	133
Les finances del Vaticà	135
La metamorfosi	135
Hipòtesi	136
Onomàstica	137
Romanço herètic de carrer	137

ELS LLIBRES DE L'ÓSSA MENOR (2a època)

- EL TOMB DE L'ANY, de Josep Carner. (2a. edició.)
A LA PARET ESCRIT AMB GUIX. Poesia alemanya de combat.
A cura de Feliu Formosa i Artur Quintana. (2a. edició.)
COM UN NÚVOL LLEUGER. Interpretació de poesia xinesa, per
Marià Manent.
L'EVANGELI SEGONS UN DE TANTS, de Blai Bonet. Premi Carles
Riba 1962.
L'HOME I EL LÍMIT, de Màrius Sampere. Premi Carles Riba
1963.
QUI ENGANYA, PARA, de Xavier Amorós. Premi Carles Riba
1964.
CADA PARAULA UN VIDRE, de Francesc Vallverdú. Premi Carles
Riba 1965.
CIRCUMSTÀNCIES, de Pere Quart. Premi d'Honor de les Lletres
Catalanes 1970. (4a. edició.)
LES TAULES DE MARDUK, de Joan Ferraté.
MADONA I L'ARBRE, de Guillem d'Efak. Premi Carles Riba
1966.
HOMES QUE ES BANYEN, de Francesc Parcerisas. Premi Carles
Riba 1967.
TERRA NEGRA, de Jaume Vidal Alcover. Premi Carles Riba
1968.
LA VIDA NOVA, de Joan Vergés. Premi Carles Riba 1969.
40 SONETS DE SHAKESPEARE. Versió de Joan Triadú.
ENTRE LA MULTITUD, de Joan Colomines.
PER A UN DUC BACH ESCRIVÍ MÚSICA D'ORGUE, A WEIMAR, de
Josep Elias. Premi Carles Riba 1970.
EL SUPLICANT, LA DEU I L'ESMA, de J. M. Boix i Selva. Premi
Carles Riba 1971.
POESIA (LLENGUA DE FOC, SI EL GRA NO MOR..., LA PEDRA EN LA
VEU), de Pere Ribot.
POEMES DE L'ALQUIMISTA, de J. Palau i Fabre. (4a. edició revi-
sada i augmentada.)
CRÒNICA, de Joan Colomines.

QUADERN DE VACANCES, de Miquel Martí i Pol. (3a. edició.)
PRESÓ DE CENDRA, d'Alfred Badia.
VENT D'ARAM, de Joan Vinyoli. (2a. edició.)
POESIA COMPLETA, de Mao Tse-tung. Traducció de Manuel de Seabra i Joaquim Horta.
LA PEDRA EN LA VEU, de Pere Ribot.
VACANCES PAGADES, de Pere Quart. (7a. edició.)
ANTOLOGIA, de Yehuda Amichai.
LA FI DEL FIL, de Xavier Bru de Sala. Premi Carles Riba 1972.
CAPPARE, de Joan Brossa.
ALBES BREUS A LES MANS, de Feliu Formosa.
LES CANÇONS D'ARIADNA, de Salvador Espriu. Premi d'Honor de les Lletres Catalanes 1972. (4a. edició.)
POEMES, d'Armand Obiols.
ELS HIMNES, d'Agustí Bartra. Premi Carles Riba 1973.
BALANÇ D'ÚLTIMA HORA, de Joaquim Horta.
ELS FETS, de Blai Bonet.
OCCIT ENYOR, de Ramon Pinyol. Premi Carles Riba 1974.
SEMINOCTURN-SEMIDIÛRN, de Joan Argenté. Premi Carles Riba 1975.
ARREU ON VALGUIN LES PARAULES, ELS HOMES, de Manuel de Pedrolo.
CAU DE LLUNES, de Maria-Mercè Marçal. Premi Carles Riba 1976.
VIDA TERRENA, de Fèlix Cucurull.
QUATRE MIL MOTS, de Pere Quart.
BOTONS DE TIGES GRISES, d'Olga Xirinacs.
LLIBRE DELS VIATGES, de Feliu Formosa. Premi Carles Riba 1977.
LES DECAPITACIONS, de Pere Quart. (6a. edició.)
EL PROCÉS, de V. Andrés Estellés, Premi d'Honor de les Lletres Catalanes.
PRESONER DE LA BOIRA, de Josep M. Boix i Selva.
LLENÇOL DE NOCES, d'Olga Xirinacs.
FLAUTA DEL SOL, de Jordi Pàmies. Premi Carles Riba, 1978.
QUAN?, de Miquel de Palol.
CANT DE L'ARC, de Blai Bonet.
L'HOSTE INSÒLIT, de Martí i Pol.
EL SOMRIURE DE L'HERBA, de Josep Riera. Premi Carles Riba, 1979.

D'UN TORSIMANY AL BOSC, POTSER, de Joan Montalà. Premi Carles Riba 1980.
POESIA EMPÍRICA, de Pere Quart.

En preparació

EL CRIT DEL DESERT, de Pere Ribot.
CAMÍ DELS ARBRES I DE TU. PER FI LA TORTUGA, de Carles Miralles.

Sèrie «Antologies»

ANTOLOGIA POÈTICA DE J. V. FOIX. Tria de M. Manent, Pere Quart, J. Romeu, G. Ferrer, A. Manent i P. Gimferrer.
ASSAIG D'ANTOLOGIA DE TOMÀS GARCÉS. Tria de l'autor.
ANTOLOGIA POÈTICA DE MARIÀ MANENT. Tria de l'autor. Pròleg de Pere Gimferrer.
ANTOLOGIA DE PERE QUART. Tria i pròleg de Joan Triadú.
ANTOLOGIA POÈTICA DE CARLES RIBA. Tria i pròleg de Joan Triadú.
ANTOLOGIA DE GUERAU DE LIOST. Tria i pròleg de Marià Manent.
ANTOLOGIA POÈTICA DE JOAN LLONGUERES. Tria de Pere Ribot i Osvald Cardona. Pròleg de Pere Ribot.
ANTOLOGIA POÈTICA DE JOAN VINYOLI. Tria i pròleg de Feliu Formosa.
ANTOLOGIA POÈTICA D'AGUSTÍ ESCLASANS. Tria de Fèlix Cucurull i Osvald Cardona. Pròleg d'Osvald Cardona.

En preparació.

ANTOLOGIA POÈTICA DE JOSEP CARNER. Tria i pròleg d'Albert Manent.
ANTOLOGIA POÈTICA DE MIQUEL MARTÍ I POL. Tria i pròleg de Ricard Torrents.
ANTOLOGIA POÈTICA DE VENTURA GASSOL. Tria i pròleg de Xavier Fort i Bufill.

Sèrie especial

BESTIARI, de Pere Quart. Il·lustracions de Xavier Nogués (6a. edició).
ALLÒ QUE NO DIU «LA VANGUARDIA», de J. V. Foix.
PROVERBIS D'ACÍ I D'ALLÀ, de Josep Carner.
ANTOLOGIA DE LA POESIA ERÒTICA CATALANA DEL SEGLE XX, per J. M. Sala-Valldaura.

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1001037862

Biblioteca
de Catalunya

Adc.

D-GA 1

CS.

1001037862

Top.

1997-8

11762

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

462 37

EDICIONS PROA
